

TIGHT BINDING

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200828

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ—೪೨

ಕೃತ್ತಿ ಕೌ,

ಕುವೆಂಪು

ಮೈಸೂರು
ಕಾವ್ಯಾಲಯ

೧೯೪೬

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೪೬

CHECKED 1988

*Author's Copyright
All Rights Reserved*

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ :

ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ : ರೂ ೧-೪-೦]

[ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ : ರೂ ೨-೪-೦

ಮುದ್ರಣಕಾರರು :

ಜಿ. ಎಚ್. ರಾಮರಾವ್, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್

ಮೈಸೂರು

ಅರಿಕೆ

ಕೃತ್ತಿಕೆ: ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸಾನೆಟುಗಳನ್ನು—ಅಷ್ಟ ಪಟ್ಟದಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ' ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದುವು. ಉಳಿದ ಬಹುಭಾಗ ಈಗಲೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಪಾಂಚಜನ್ಯ', 'ನವಿಲ್ಲ', ಎಂಬ ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಸೇರದಿರುವ ಹದಿನಾರು ಸಾನೆಟುಗಳಿವೆ. ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರು ಅವನ್ನೂ ನೋಡಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿನ ಅಷ್ಟಪಟ್ಟದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಕವಿತೆಗಳ ವಿಷಯ-ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಲೆಯನಾಡಿನ-ಗಿರಿ ಸಂಕ್ತಿ ವನರಾಜಿಗಳು, ನದಿ ತೊರೆಗಳು, ಮಳೆ ಮೋಡ ಬಾನು; ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಜೆಗಿರಿ, ಕವಿಶೈಲ, ನವಿಲುಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಜೆ, ಮಂಜು, ಮಾನ, ಕಗ್ಗತ್ತಲು, ಉಷಃಕಾಲ, ಬೆಳುದಿಂಗಳು, ನೆಳಲು ಬೆಳಕುಗಳ ರಮಣೀಯತೆ; ಶೃಂಗಾರ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಭಕ್ತಿ; ಕಲೆ, ಕವಿತೆ, ನೀತಿ; ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಮರ್ಶೆ; ಕೀರ್ತಿ, ಯಶಸ್ಸು; ಜನರ ಮೌಢ್ಯ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥತೆ, ಆದರ್ಶ; ಜೀವನ ವಿಮರ್ಶೆ, ನಾಡಿನ ಚಿಂತೆ; ಈ ಕಾಲದ ಗತಕಾಲದ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೆನಪು, ಪ್ರಶಂಸೆ;—ಹೀಗೆ ಬಹುಮುಖವಾದದ್ದು.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಓದಿದವರಿಗೆ ಕವಿಶೈಲ, ಸಂಜೆಗಿರಿ ಮೊದಲಾದ ತಾಣಗಳ ಹೆಸರು ಪರಿಚಿತವಾದುವು. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆ, ಅಂಚೆಮನೆಯ ಅರಿಕೆಲ್ಲು, ಎಳುಸೀಳು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಎರಡೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅಪ್ರಕೃತವಾಗಲಾರದು.

ಅಶೋಕನನ—ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹಳ್ಳಿ ಕುಸ್ಪಳಿಯಿಂದ ಎದುರಿಗಿರುವ ಸರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯ ಶಿಖರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ವನಸ್ಥಳ.

ಅಂಚೆಮನೆಯ ಅರೆಕಲ್ಲು—ಕುಸ್ಪಳಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಡುದಾರಿಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳದ ಹಾಸು ಬಂಡೆಗಳು. ಈ ಹಾಸುಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ಕುಳಿತೋ ಮಲಗಿಯೋ ಒಮ್ಮೆ ನೀಲಿಬಾನಿನ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಸುರುಕಾನನದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿಸುತ್ತ, ತೊರೆಯ ಜುಳುಜುಳು ನಿನದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬಹುದಾದ ತಾಣ.

ಎಳುಸೀಳು—ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆಬಯಲಿನ ಕಾನಿನಲ್ಲಿ ತುಂಗಾನದಿ ಎಳುಸೀಳಾಗಿ ಒಡೆದು, ತಕ್ಕಪ್ಪು ದೂರ ಹರಿದು, ಪುನಃ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸೀಳೂ ಒಂದು ನದಿಯೆ—ಬರಿಯ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲ. ಸೀಳುಸೀಳಿನ ಮಧ್ಯೆ ಮಳಲು ಮರ ಗಿಡ ಬಂಡೆಗಳ ದ್ವೀಪ. ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವಿಹಾರ ಹೋಗಲು ಸೊಗಸಾದ ಸ್ಥಳ.

ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆ—ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮೇಳಿಗೆಯೆಂಬ ಹಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲಿ ಕಾಡಿನ ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋದರೆ ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳ ಹಳ್ಳಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಊರೂ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದೊಂದೇ ಕಟ್ಟಡ: ಗುಡಿಸಲಿನಂತೆ ತೋರುವ ಗಣೇಶನ ಗುಡಿ. ಅಲ್ಲಿಯೆ ಗುಡಿಯ ಅರ್ಚಕ. ಬೇರೆ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ, ಜನವಿಲ್ಲ.

ಗುಡಿಯ ಹಿಂದೆ ನಿಬಿಡ ನಿರ್ಜನಾರಣ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಹರಿಯುವ ತುಂಗೆ. ಆಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ ತುಸು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಬಿಳಿಯ ಮಳಲ ರಾಶಿ, ಅದರಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚ ಹಸುರಿನ ವನಪಂಕ್ತಿ. ಗುಡಿಯ ಹಿಂಭಾಗದ

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಚಲಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವೀಣೆಗಳು. ಈ ವೀಣೆಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಹಿಡಿಯಲಾರರು, ಹಿಡಿಯಲಾಗದು. ಅವು ವಿಘ್ನೇಶನ ರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನವಿಲು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಿಸಿಲವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ, ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಗಣೇಶನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಹಾಕಿ, ವೀಣೆಗಳಿಗೆ ಪುರಿ ಎರಚಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಆಯಾಸ ಕಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಅರಣ್ಯ ನಿಲ್ಲಾಣ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹೊದಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತರುಣ ಲೇಖಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾ. ವೆಂ. ಶ್ರೀ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಋಣ.

ಕೂಡಲಿ ಚಿಂತಂಬರಂ

ವಿ ವ ರ

	ಪುಟ
ಅರಿಕೆ	iii
೧. ವೈಶಾಖ ಪಾಡ್ಯಮಿ	೧
೨. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ	೨
೩. ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ	೩
೪. ಅಂಚೆಮನೆಯ ಅರೆಕಲ್ಲಿನಲಿ	೪
೫. ಅಶೋಕದ ಹೂಗೊಂಚಲು	೫
೬. ಸಂಜೆಗಿರಿಯಲಿ ಸಂಜೆ	೬
೭. ಸರ್ವತಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ	೭
೮. ಕವಿಶೈಲ—೧	೮
೯. ಕವಿಶೈಲ—೨	೯
೧೦. ಕವಿಶೈಲ—೩	೧೦
೧೧. ಕವಿಶೈಲ—೪	೧೧
೧೨. ಕವಿಶೈಲ—೫	೧೨
೧೩. ಕವಿಶೈಲ—೬	೧೩
೧೪. ಕೊಳಲು	೧೪
೧೫. ಹೆಣ್ಣು	೧೫
೧೬. ರಸವೊಂದೆ ಕವಿಗೆ ನೀತಿ	೧೬
೧೭. ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ	೧೭
೧೮. ಮಾಯೆ-ಮುಕ್ತಿ	೧೮
೧೯. ಕ್ಷೇಮಕಾರಿ	೧೯
೨೦. ಸಂಸ್ಕಾರ ಸರ್ಪಿಣಿ	೨೦
೨೧. ಹಗಲುಗನಸು	೨೧
೨೨. ಅಗಲಿಕೆಯ ಹಂಬಲು	೨೨
೨೩. ನನ್ನ ದೇವರು ನೀನು	೨೩
೨೪. ಕಲೆ ಮತ್ತು ನೀನು	೨೪

೨೫. ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು	೨೫
೨೬. ಕವನಗಳಿ ಮಂತ್ರಗಳು	೨೬
೨೭. ಖಗೋಲವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚಯ	೨೭
೨೮. ನನ್ನ ಶೈಲಿ	೨೮
೨೯. ರಸಸಿದ್ಧಿ	೨೯
೩೦. ನನ್ನ ಕವಿತೆ ತನ್ನ ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ	೩೦
೩೧. ಕವನ ಕೇಳುವವನಿಗೆ	೩೧
೩೨. ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ	೩೨
೩೩. ಎಚ್ಚರಿಕೆ	೩೩
೩೪. ಮಲೆನಾಡಿಗೆ	೩೪
೩೫. ಕೀರ್ದಿಶನಿ	೩೫
೩೬. ಕವಿಯ ತೃಪ್ತಿ	೩೬
೩೭. ಏಳು ಸೀಳು—೧	೩೭
೩೮. ಏಳು ಸೀಳು—೨	೩೮
೩೯. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ—(೧) ಬೃಂದಾವನ	೩೯
೪೦. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ—(೨) ನೀರಾಕರ	೪೦
೪೧. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ—(೩) ನೀರ್ಬಾಗಿಲೆಡೆ	೪೧
೪೨. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ—(೪) ಕಟ್ಟಿ	೪೨
೪೩. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ—(೫) ಪ್ರೇಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ	೪೩
೪೪. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ (೬) ದಾರಿಯ ಹಳ್ಳಿ	೪೪
೪೫. ಸಿಬ್ಬಲುಗುಡ್ಡೆ	೪೫
೪೬. ನವಿಲುಕಲ್ಲಿನಲಿ ಉಷಃಕಾಲ	೪೬
೪೭. ರಾಜಧಾನಿ	೪೭
೪೮. ಮೋಡಗಳು	೪೮
೪೯. ಪೂರ್ಣಯೋಗಿಯ ಪರಮಭೋಗಿ	೪೯
೫೦. ಊರ್ಮಿಳಾದೇವಿ	೫೦
೫೧. ಹೋಮರ್	೫೧

೫೨. ವಿಶ್ವಭಿಕ್ಷು	೫೨
೫೩. ವರ್ಷಾವರ್ಮ	೫೩
೫೪. ಪಂಜೆಯವರಿಗೆ	೫೪
೫೫. ಸ್ವಾಮಿಜಿಗೆ	೫೫
೫೬. ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ರೆಟೀಸ್	೫೬
೫೭. ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ	೫೭
೫೮. ಕಂಸಶಿಲೆ	೫೮
೫೯. ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ	೫೯
೬೦. ಧನ್ಯೆ ದಲ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ!	೬೦
೬೧. ದೇಶಭಕ್ತನ ಬಯಕೆ	೬೧
೬೨. ಚಿತ್ರಭಾನು	೬೨
೬೩. ಕ್ರಾಂತಿಕಾಳಿ	೬೩
೬೪. ಬೆಕ್ಕು-ಇಲಿ	೬೪
೬೫. ಲೆನಿನ್	೬೫
೬೬. ಆಸ್ಪತ್ರೆ	೬೬
೬೭. ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್	೬೭
೬೮. ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕಂತೆ!	೬೮
೬೯. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಮತೆ	೬೯
೭೦. ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಕ್ಲೈಬ್ರೈಕೆ ಯಷ್ಟಿ	೭೦
೭೧. ದೇಶಭಕ್ತನೊರ್ವನಿಗೆ	೭೧
೭೨. ಸತ್ತನೆ ಸೈನ್ಯಪತಿ!	೭೨
೭೩. ದೇಶಭಕ್ತನ ಉತ್ತರವಾಣಿ	೭೩
೭೪. ರಸವಿರಲು ಜಸವೇಕೆ	೭೪
೭೫. ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿ	೭೫

ಕೃತ್ರಿಕೆ

ವೆ ಶಾಖ ಪಾಡ ಮಿ ಪ್ರೆ-ಳೆ

ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ ವನರಾಜಿ ಬುವಿ ಬಾನು ಮುಗಿಲೋಳಿ
ವೈಶಾಖಪಾಡ್ಯಮಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನು ಹೀರಿ,
ಮಧುಮಾಸದುನ್ಮಾದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಮತ್ತೇರಿ
ಜೋಂಪಿಸಿವೆ ! ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಿ ಶಿವನಪ್ಪಿದ ನಿಶಾಕಾಳಿ
ಪ್ರೇಮ ಸುಖ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ರಸಗಂಗೆಯಲಿ ತೇಲಿ
ರಾಜಿಸಿರೆ ಲಜ್ಜೆಮಾಧುರ್ಯದಿಂ ಬಿಳುಪೇರಿ,
ಕಾಳಿಮವನುಳಿದು ಶ್ರೀಗೌರಿಯಂದದಿ ತೋರಿ,
ಸ್ಥಿತರುಚಿರನಾಗಿರುವನದೊ ಭುವನ ಕಾಪಾಲಿ !
ಎಂ ನಿರ್ಜನತೆ, ನೀರವತೆ, ನಿಶ್ಚಲತೆ, ಶಾಂತಿ :
ತೇಲುತಿದೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರಿಕಾಸ್ವಪ್ನದಲಿ,
ಮಾತೃ ಮೃದುವಕ್ಷದಲಿ ನಿದ್ರಿಪ ಶಿಶುವಿನಂತೆ !
ಪ್ರಿಯಬಂಧು, ಇದೆ ಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ; ಹೃದ್ಗಂಧಿ
ಪ್ರಲಯಕ್ಕೆ : ಎಳೈ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥ ವಿಶ್ವದಲಿ
ತಲ್ಲೀನವಾಗುವಂ, ಭವಿ ರವಿಯೊಳಾಗುವಂತೆ !

ತೀರ್ಥಹಳಿಯ ರಾಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಶಾಂತವಾಗಿದೆ ಸಂಧ್ಯೆ ; ಮೃದುಲ ಸಾಯಂ ಕಾಂತಿ
ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ ಭೂಮಿ ವೈದ್ಯಮಂಗಳಂ ; ನಭದಲ್ಲಿ,
ಕೆನ್ನೀಲಿ ಹಳದಿಯಲಿ, ಮಿರುಗುತಿಹುದಾ ' ಬೆಳ್ಳಿ ',
ಥಳಿಸಿ ! ಈ ದಿವ್ಯವೈಶಾಖ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಶಾಂತಿ,
ಮೊರೆಮೊರೆದು ಭೋರ್ಗರೆದು ಕಲ್ಲೆಡೆ ನೊರೆಸೂಸಿ
ಹರಿವ ಈ ತುಂಗೆ, ಕರಿಯಾನೆಗಳ ಹಿರಿದಂಡು
ಬಿದ್ದ ಪೋಲಿಸೆವ ಈ ಹೆಬ್ಬಂಡೆಗಳ ಹಿಂಡು,
ಸಂಜೆಗೊಮ್ಮೊಳು ಮಿಂದು ಹಬ್ಬಹ ಮಳಲ ರಾಶಿ,
ಎಲ್ಲವೂ ಚಿರ ಚಿತ್ರಗತವಾದವೊಲು ತೋರಿ,
ಸ್ಥೂಲ ಜಡವೆಂಬ ವಾಸ್ತವತೆ ಮನದಿಂ ಮಾಸಿ
ಕಣಸಾಗಿ ಮೂಡುತಿದೆ : ವಿಶ್ವಕವಿವರನ ಕಾವ್ಯಂ
ಭುವನವಿದು. ಸುರಗಾನದಾ ಭಂದಸನೆ ಸಾರಿ
ಹರಿಯುತಿದೆ ಹೊಳೆ; ನಿಂತಿಹುದು ಬಂಡೆ; ಇದೆ ಬೀಸಿ
ತಂಗಾಳಿ ! ಅಃ ಅಲಿಸಾ, ಎನಿತು ಸುಶ್ರಾವ್ಯಂ !

ಅಶೋಕವನದಲಿ

ಪಥರಹಿತ ವನರಾಜಿ, ತಣ್ಣೆಳಲು, ತಂಗಾಳಿ :
ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿದೆ ನೋಡು !
ಹಸುರಿನಲಿ ಬಿಸಿಲು ಸೆರೆ. ಬನಗತ್ತಲೆಯ ಬೀಡು
ಮೌನವಾರಿಧಿಯೊಂದು ಮಡುವಿನಾಳವ ತಾಳಿ
ಗಂಭೀರವಾಗಿಹುದು. ಸುಂದರ ಅಶೋಕವನ
ಧಾಮವಿದು ಹಿಂದಣ ತಶೋವನದ ಶಾಂತಿಯಂ
ಸೂಸುತಿದೆ ಮನಕೆ, ಮೇಣ್ ನಂದನ ಭ್ರಾಂತಿಯಂ.
ಭಾವದಲಿ ವನಲೀನವಾಗುತಿಹುದೆನ್ನ ಮನ !
ಆಪಾದಮಸ್ತಕಂ ರಕ್ತ ಸುನು ಮಂಜರಿಯ
ಶೃಂಗಾರ ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂತೋಷದಲಿ ನಿಂತು
ತರು ಸುಂದರಿಯರಿದೊ ಅಶೋಕವನದೈಸಿರಿಯ
ಮೆರೆದಿಹರ್ ! ತವಸಿಯಾಗಿಹನ್ನಿಲ್ಲಿ ಆ ಕಂತು !
ನಾದಗೈವುದುಮಿಲ್ಲಿ ಪಾತಕವೋ, ಹೇ ಬಂಧು ;
ಸ್ವಾಚ್ಛಂದ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಂತಿಗಳಿಗಿದು ಸಿಂಧು !

ಅಂಚೆಮನೆಯ ಅರೆಕಲಿನಲಿ

೧

ಕುಳಿತಿರುವೆನೇಕಾಂಗಿ ಹಾಸುಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ :
ನೆತ್ತಿಯೆಡೆ ತಿಳಿಬಾನು, ಸುತ್ತಲೂ ವನಧಾತ್ರಿ;
ಮೊರೆಯುತಿಹುದೆನ್ನ ಕರೆಯುತೆ ಅನವರತ ಯಾತ್ರಿ
ಮಂಜುಲ ತರಂಗಿಣಿಯ ಜಲಶಿಲಾ ಕಲಲೀಲೆ.
ಭೂತಕಾಲದ ಗರ್ಭದಲಿ ನಾನು ಕನಸಾಗಿ
ಕನವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಂದು ನೀನಿಂತೆ ಹರಿದಿದ್ದೆ ;
ಬರುವ ಶತಮಾನ ಯುಗಕಲ್ಪಗಳ ಜವನಿದ್ದೆ
ಮತ್ತೆನ್ನ ತುತ್ತುಗೊಳೆ, ಬೇರೆ ಯಾರನೊ ಕೂಗಿ
ನೊರೆಚಿಲ್ಲಿ ಮೊರೆದು ಹರಿಯುವೆ ಮುಂದೆ ನೀನಿಂತೆ,
ಓ ತೊರೆಯೆ!—ಮನಕಿನಿಸು ನೋವು ತರುವಾ ಚಿಂತೆ
ಅಂತಿರಲಿ.—ಮುಂದೆ ಎಂತೋ ಏನೊ? ನಾನಿಂದು
ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯ ಕಳೆಯೆ ನಿನ್ನ ತಡಿಗೈತಂದು
ಮಲಗಿಹೆನು ಮರದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲಿ ಮೈಚಾಚಿ :
ಗಾನಗೈಯಲಿ ನಿನ್ನ ಗೇಯಲೋಲುಪ ವೀಚಿ !

ಅಶೋಕದ ಹೂಗೊಂಚಲು

‘ ಕೆಂಪಡರುತಿದೆ ಮೂಡಣದ್ರಿಯ ನಭದ ಮೇರೆ ;
ಪಗಲಾಣ್ಣನೈತರುವನ್ನೇನು ! ’—ಎಂದು ಗಿಳಿ
ಮಡಿವಾಳ ಕಾಜಾಣ ಪಿಕಳಾರ ಪಿಕಗಳುಲಿ
ತನ್ನ ಹಗೆಯೈತರವನುಚ್ಚ ತಾನದಿ ಸಾರೆ,
ಬಿಚ್ಚಿ, ಬೇಗನೆ ಕಣಿವೆ ಮಲೆಗಳನಿಳಿಯುತೇರಿ
ಪಶ್ಚಿಮಾಚಲವ ಮರೆಗೊಳ್ಳೆನೆಂದಿರದೋಡಿ
ಪೋಪಿರುಳು ದಾರಿಯೊಳಶೋಕವನವನು ನೋಡಿ,
ಸಾಂದ್ರತೆಗಳುಪುತವಿತುಕೊಳೆ ಆಶ್ರಯವ ಕೋರಿ;
ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೀವಿದಾ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು,
ಸಿರಿಗುರುಳಿರುಳ ಮುಡಿಯ ಕಿಡಿತಾರೆಗಳನಾಯ್ದು,
ರಕ್ತಾರುಣನ ಮಿಂಚೊಳದ್ದಿ, ಗೊಂಚಲ ನೆಯ್ದು,
ದೀವಟಗೆ ಹಿಡಿರೆಂದು ತರುಹಸ್ತಗಳಿಗಿತ್ತು
ಹೂವಿನ ಹಿಲಾಲುಗಳ ಹೊತ್ತಿಸಿರಲಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಜ್ವಲಿಸುತಿದೆ ನೋಡದೊ ಅಶೋಕಹೂ ವೇಷದಲ್ಲಿ !

ಸಂಜೆಗಿರಿಯಲಿ ಸಂಜೆ

ಸಂಜೆಗಿರಿಯಲಿ ಸಂಜೆ : ಯಾವ ದೊರೆ ನನಗೆ ಸರಿ ?

ಸ್ವರ್ಗದಲಿ ಕರುಬುತಿಹನ್ನೆನ್ನಂ ನೋಡಿ,
ಧೇನು ಸುರತರು ಸುರಾಂಗನೆಯರಂ ರೋಡಾಡಿ !

ಈ ನಿಸರ್ಗಶ್ರೀಗೆ ಮೇಣಾವ ಸಗ್ಗಸಿರಿ

ವೆಗ್ಗಳಂ ? ಪಂಕ್ತಿ ಪಂಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟೆ
ಸೋಲ್ಪಂತೆ ಪರ್ಣಾಣವ ಮಹಾ ತರಂಗತತಿ
ಪ್ರಸರಿಸಿವೆ. ಗಿರಿಶಿವನೆದೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ಯಾಮಸತಿ

ಕಾನನ ಮಹಾಕಾಳಿ ತಾನಿಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಟಿ !

ಸುಯ್ಯವಂ ಶಿಶಿರ ಶೀತಲ ಸುಖ ಸವಿಾರಣಂ

ಮರ್ಮರ ಧ್ವನಿಗೈದು. ಸಾಂದ್ರ ಕಾಂತಾರದಲಿ
ಲಕ್ಷ ಮಧುಕರ ಪಕ್ಷಿರವದಿ ನಾದದ ಸಿಂಧು
ಮಸಗುತಿದೆ ; ಸಂಜೆರವಿ, ಅದೊ, ವರುಣ ದಿಗ್ವಾರಣಂ

ತಾನೆನಲಿಸೆವ ಶೈಲ ಮಸ್ತಕಸುದೂರದಲಿ
ದಿಗ್ವಧೂ ಭ್ರೂಮಧೈ, ಕಾಣ್, ರಂಗುಮಾಣಿಕ ಬಿಂದು!

ಪರ್ವತಾರಣ್ಯಗಳೆಲಿ

ನಗರದೆದೆಬೇಸರದ ಬೊಟ್ಟೆಗಾಂ ಬೇಸತ್ತು
ಬಂದಿಹೆನು ನಿನ್ನೆದೆಗೆ, ಓ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಹಸಿದ ಶಿಶು
ತಾಯೆದೆಗೆ ಹುಡುಕಿ ಹರಿವಂತೆ. ಸಂತಸಗೊಳಿಸು,
ಸಂತವಿಸು, ಶಾಂತಿಯ ಸುಧೆಯ ತಂಪನೊಸೆದಿತ್ತು.
ಅಲ್ಲಿ ಸುಡುಬಿಸಿಲೊಂದೆ ಅಲ್ಲ : ಪುಸ್ತಕ ವಿದ್ಯೆ
ಬೇರೆ ದಹಿಸಿದೆ ಮನಕೆ ಸಂದೇಹದುರಿಯಿಕ್ಕಿ !
ಇಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿನ ಕಬ್ಬು ಸೊಬಗುಗಾಣಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಮಧುರರಸವುಕ್ಕಿ ಹರಿವುದು ಕಂದರದ ಮಧ್ಯೆ !
ಬುದ್ಧಿಗತಿ ಸಂದೇಹ ; ಹೃದಯಕೊ ಅತಿಶ್ರದ್ಧೆ.—
“ ಅತಿಯ ತೊರೆ, ಮಿತಿಯಿರಲಿ ; ಬುದ್ಧಿಹೃದಯಕೆ ಮಧ್ಯೆ
ನಡೆ ” ಎಂಬೆಯೇಂ ? ನಡೆದು ಕಂದಕಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ,
ಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ ! ಆ ಶೂನ್ಯವಿಕ್ಷುರಸನದಿಯಾಗಿ,
ಬುದ್ಧಿಹೃದಯದ ಮಧ್ಯೆ ಸವಿಯ ಸೇತುವ ತೂಗಿ,
ಹರಿಯುತಿಹುದಿಂದು, ಅರಿವಿರವಿನೊಂದಿಂಪಾಗಿ !

ಕವಿಶೈಲ

(೧)

ಓ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಶಿಖರ ಸುಂದರನೆ, ನನ್ನ
ಜೀವನಾನಂದ ನಿಧಿ, ಕವಿತಾ ಮನೋಹರಿಯ
ಪ್ರಥಮೋತ್ತಮಪ್ರಣಯಿ, ವನದೇವಿಯೈಸಿರಿಯ
ಪೀಠ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆ, ಕವಿಶೈಲವೇ, ನಿನ್ನ
ಸಂಪದವನೆನಿತು ಬಣ್ಣಿಸಲಳವು ಕವನದಲಿ ?
ಬೆಳಗಿನಲಿ ಬೈಗಿನಲಿ ಮಾಗಿಯಲಿ ಚೈತ್ರದಲಿ
ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಜಿನಲಿ ಹಗಲಿನಲಿ ರಾತ್ರಿಯಲಿ
ದೃಶ್ಯವೈವಿಧ್ಯಮಂ ರಚಿಸಿ ನೀಂ ಭುವನದಲಿ
ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿಹೆ ನನಗೆ! ನೀಲಗಿರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ,
ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಭೀಷ್ಮ ಜಲಪಾತ, ಆಗುಂಬೆ,
ಶೃಂಗೇರಿ, ಚಂದ್ರಾದ್ರಿಗಳನೆಲ್ಲಮಂ ಕಂಡೆ ;
ವನರಾಜಿ ಜಲರಾಶಿ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳನುಂಡೆ!
ಆದರೇಂ? ಮಾರಿರುವುದವುಗಳಂ ನಿನ್ನ ಸಿರಿ :
ಹೆತ್ತಮ್ಮಗಿಂ ಮತ್ತೊಳರೆ? ತಾಯಹಳೆ ರಂಭೆ?

ಕವಿಶೈಲಿ

(೨)

ತೆರೆ ಮೇಲೆ ತೆರೆಯೆದ್ದು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಗಿರಿಸಂಕ್ರ
ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಹೋಹನ್ನೆಗಂ. ಚಿತ್ರ ಬರೆದಂತೆ
ಕಡುಹಸುರು ತಿಳಿಹಸುರು ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ಸಂತೆ
ಪೋಭಿಸಿಹುದಾತ್ಮವರಳುವ ತೆರದಿ. ದಿಗ್ಧಂತಿ
ಕೊಂಕಿಸಿದ ದೀರ್ಘಬಾಹುವ ಭಂಗಿಯನು ಹೋಲಿ
ಮೆರೆದಿದೆ ದಿಗಂತರೇಖೆ. ಮುಳುಗುತ್ತಿದೆ ಸಂಜೆರವಿ
ಕುಂಕುಮದ ಚಿಂಡಿನೂಲು ದೂರದೂರದಲಿ. ಕವಿ
ಭಾವಮುಖನಾಗುತ್ತಿಹನಾವೇಶದಲಿ ತೇಲಿ !
ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಭವ್ಯ ದೃಶ್ಯವ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನ್ನ
ಸೋದರನೇ, ಹೃದಯದಲಿ ಯಾವ ಭಾವಜ್ವಾಲೆ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ ? ಮನದೊಳವ ಚಿಂತಾಗಾನ್
ರೆಕ್ಕೆಗರಿಗೆದರುತ್ತಿದೆ ? ಅಥವಾ ನೋಟವೆ ನಿನ್ನ
ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿದೆಯೆ ? ಇರಲಿ ! ನಿನ್ನೆದೆ ಸೋಲೆ
ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯಕದೆ ಅಮೃತಗಂಗಾಸ್ನಾನ !

ಕವಿಶೈಲ ೨

(೩)

ನೋಡಯ್ಯ, ಪ್ರಿಯಬಂಧು, ಚೈತ್ರರವಿಯವಯದಲಿ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಾನನಗಳುತ್ತಮಾಂಗದಿ ಸೃಷ್ಟಿ
ದೃಶ್ಯ ವೈಕುಂಠವನೆ ನೆಯ್ದಿದೆ! ಕಲಾದೃಷ್ಟಿ
ದರ್ಶನವನುದ್ವೀಪನಂಗೈಯೆ ಹೃದಯದಲಿ,
ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿಯು ಸುವರ್ಣಪರ್ಣಿಗಳನು ಬಿಚ್ಚಿ
ಹಾರಿಹುದಸೀಮತೆಗೆ! ಕಣಿವೆ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ
ಮಂಜಿನ ಮಹಾಮಾಯೆ ನೋರೆಯ ರಾಸಿಯ ಚಿಲ್ಲಿ
ವಾರಿಧಿಯ ವಿರಚಿಸಿದೆ, ಕಟುನಿಮ್ಮತೆಯ ಮುಚ್ಚಿ.
ನೋಡು, ಆ ಶಿಖರವೆದ್ದಿದೆ ದ್ವೀಪನೆಂಬಂತೆ
ಕ್ಷೀರಫೇನಧಿ ಮಧ್ಯೆ ಶ್ಯಾಮಲ ಶಿರವನೆತ್ತಿ;
ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದೇಶದೊಂದಂಶನೆಂಬಂದದಿಂ!
ಪ್ರಿಯಬಂಧು, ಇದು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನಿಳಿಯಂತೆ
ಕಾಣದೈ : ಸೌಂದರ್ಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೊ ಸುತ್ತಿ
ಬಿಗಿವರೆಮ್ಮನು ಬಾಹುಬಂಧನಾನಂದದಿಂ!

ಕವಿಶೈಲ

(೪)

ಮಳೆಬಂದು ನಿಂತಿಹುದು ; ಮಿಂದಿಹುದು ಹಸುರೆಲ್ಲ ;
ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯು ಮಾದು, ಬಂದಿಹುದು ಹೊಸತಂಪು ;
ಹೊಸತು ಮಳೆ ತೊಯಿಸಿರುವ ನೆಲದ ಕಮ್ಮನೆ ಕಂಪು
ತೀಡುತಿರೆ, ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುವುದೇನು ಮರುಳಲ್ಲ !
ವಾಯು ಮಂಡಲ ಶುಭ್ರ ; ಗಗನದಲಿ ವ್ಯುಗಿಲಿಲ್ಲ ;
ವೈಲುತುತ್ತಿನ ಬಣ್ಣದಗಲ ಗಾಜನು ಹೋಲಿ
ಕಮನೀಯವಾಗಿರಲು ಧೌತಾಂಬರದ ನೀಲಿ,
ಕವಿಗೆ ಮನೆ ಬೇಡೆಂಬುದೊಂದು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ !
ಕರಿದಾಗಿ ಹಸರಿಸಿಹ ಕವಿಶೈಲದರೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿಸಿಲಿನಲಿ ಮಿರುಗುವೆ ಕನ್ನಡಿಗಳೆಂಬವೋಲ್
ನಿಂತ ನೀರುಗಳು ; ಅವಿಗಳೆದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ,
ನಭಕೇರುತಿವೆ ; ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡತೊಡಗಿವೆ, ಕೇಳು !
ಹೇ ಬಂಧು, ಸೊಬಗಿನಲಿ ನಿನ್ನಾತ್ಮವನು ತೇಲು ;
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಬೈ ಕಲ್ಪನೆ ಕೆರಳ ಬೆಂಕಿಯೋಲ್ !

ಕವಿಶೈಲ ೨

(೫)

ನಿರ್ಜನತೆ ; ನೀರವತೆ ; ಕಗ್ಗತ್ತಲಲಿ ಧಾತ್ರಿ
ತಲ್ಲೀನ. ಕೋಟಿಯುಡುಮಂಜರಿಗಳುಸಕಾಂತಿ
ಬೆಳಕಲ್ಲ : ಕತ್ತಲೆಯು ಛಾಯೆ, ಬೆಳಕಿನ ಭ್ರಾಂತಿ !—
ಎಂ ಶಾಂತಿ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ !—ಕವಿಶೈಲದಲಿ ರಾತ್ರಿ :
ತಿಮಿರಪಾನದಿ ಮೂರ್ಛಗೊಂಡಂತಿಹ ಜಗತ್ತು
ಮರಳಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು ಎಚ್ಚರುನ ಚಿಹ್ನೆಯೆ ಇಲ್ಲ ;
ಭೀಷಣ ಗರ್ಭೀರತೆಯೊಳದ್ದಿದೆ ಭುವನವೆಲ್ಲ ;
ರಂಜಿಸಿದೆ ಲಯ ವಿಪ್ಲವದ ಭವ್ಯಸಂಪತ್ತು !
ದೇಹಭಾವನೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಹಂಕಾರಕ್ಕೆ
ಕತ್ತಲೆಯೆ ಕವಚವಾಗಿದೆ ; ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ
ಕತ್ತಲೆಯೆ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ; ನೋಡೆ ಕಂಗಳಿಗೆ
ಕತ್ತಲೆಯೆ ಕಾಣ್ಕೆ; ಕೇಳಲು ಕಿವಿಗಳೆರಡಕ್ಕೆ
ಕತ್ತಲೆಯೆ ಸದ್ದು !—ನನ್ನೆ ದೆಯೊಳನುಭವವೇನು ?
ಭಯವೋ ? ಆವೇಶವೋ ? ಅಹಂಕಾರಲಯವೋ ಏನು ?

ಕವಿಶೈಲ ೮

(೬)

ಮಿತ್ರರಿರ, ಮಾತಿಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆ; ಸುಮ್ಮನಿರಿ :
ಮೌನವೆ ಮಹತ್ತಿಲ್ಲಿ, ಈ ಬೈಗುಹೊತ್ತಿನಲಿ,
ಕವಿಶೈಲದಲಿ. ಮುತ್ತಿಬಹ ಸಂಜೆಗತ್ತಲಲಿ
ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಯೋಗಿಯಾಗಿದೆ ಮಹಾ ಸಹ್ಯಗಿರಿ !
ಮುಗಿಲ್ದಿರೆಗಳಾಗಸದಿ ಮುಗುಳ್ಳ ಗುವ ತದಿಗೆಪೆರೆ,
ಕೊಂಕು ಬಿಂಕವ ಬೀರಿ, ಬುನ್ನೇವಿ ಚಂದದಲಿ
ನೋಂತ ಸೊಡರಿನ ಹಣತೆಹೊಂದೋಣಿಯಂದದಲಿ
ಮೆರೆಯುತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿ ತೇಲುತಿರೆ,
ಬೆಳಕು ನೆಳಲೂ ಸೇರಿ ಶಿವಶಿವಾಣಿಯರಂತೆ
ಸರಸವಾಡುತಿವೆ ಅದೊ ತರುತಲ ಧರಾತಲದಿ !—
ಪಟ್ಟಣದಿ, ಬೀದಿಯಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಸರ್ವತ್ರ
ಇದ್ದೆಯಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಹರಟೆಯ ಗುಲ್ಲು ! ಆ ಸಂತೆ
ಇಲ್ಲೇಕೆ ?—ಪ್ರಕೃತಿ ದೇವಿಯ ಸೊಬಗುದೇಗುಲದಿ
ಅನಂದವೇ ಪೂಜೆ; ಮೌನವೆ ಮಹಾ ಸ್ತೋತ್ರ !

ಕೊಳೆಲು

ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಧುರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲಿ
ರಾಮಗಿರಿ ನೆತ್ತಿಯಲಿ ವಿಘುರ ವಿರಹದಿ ನೊಂದು
ಜಡವ ಚೇತನಗೆತ್ತು ಯಕ್ಷನೊರ್ವನು ಅಂದು
ಮೇಘದೂತನ ಪ್ರಿಯೆಗೆ ಬಳಿಯಟ್ಟಿದಂದದಲಿ,
ಕೊಳಲಿನಿನಿದನಿ ಕುಣಿದು ಬರೆ ಕರ್ಣಲೋಕದಲಿ,
ವಿಹರಿಸುವೆ ಕಲ್ಪನಾದೃಷ್ಟಿದೂತನನಟ್ಟೆ
ರಾಸಲೀಲಾ ಮೋಹನಾಂಗನನು ಮೈಮುಟ್ಟಿ,
ರಾಧೆಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ನೃತ್ಯದಾ ನಾಕದಲಿ.
ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತು ಭಾವದ ಗಂಗೆಯಲಿ ತೇಲಿ,
ತಲ್ಲೀನವಾಗಿ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಕಾಳಿಂದಿಯಲಿ,
ಮಗ್ನವಹುದಾನಂದವಾರಿಧಿಗೆ. ನೂರಾರು
ಕಾಮಧನುಗಳ್ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಂದರಿಯರನು ಹೋಲಿ
ನರ್ತನಂಗೈದು ಬರೆ ಮೋಹಶೃಂಗಾರದಲಿ,
ಸಂಗೀತಸ್ತೋತದಲಿ ನಾನು ಬಣ್ಣದ ನೀರು !

ಹೆಣ್ಣು

ಪರಮ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯೆ ಕೋಮಲತೆಯೊಡಗೂಡಿ
ಸೌಂದರ್ಯರೂಪದಿಂದಿಳಿಗೆ ಬರಲದೆ ಹೆಣ್ಣು
ತಾನಾಗಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಗನ ಕಣ್ಣು
ರೂಪಾಗ್ನಿ ರಾಶಿಗೆ ಪತಂಗದಂದದೊಳೋಡಿ
ಮುಗ್ಧತಿದೆ, ಮೃತ್ಯುಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು :
ತುಟೆ, ಬಾಯಿ, ಕಣ್ಣು, ಮೈ, ಕೆನ್ನೆ, ಹಣೆ, ಹುಬ್ಬು, ಮುಡಿ,
ಹೆದೆಯೇರ್ದ ಬಲ್ಲಿನೆದೆ, ಬಳ್ಳಿನಡು, ಮುತ್ತಿನಡಿ—
ಬ್ರಹ್ಮಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೃತಿಗೆ ಕವಿಯ ಬಿರುದಿನ ಮಾತು !
ನಿನ್ನ ನುಳಿದಿರೆ ತಿರೆಯ ಬದುಕು ಮರುಧರೆ, ಸೊನ್ನೆ;
ಬಾಳ್ಗಿಡಕೆ ಜೀವನಂ ಹೂ ಹಣ್ಣು ಕಂಪಿಂಪು
ನೀನಲ್ಲೆ, ಓ ನನ್ನ ನೀಲಿ ನೀರೆಯ ಕನ್ನೆ ?
ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಸಿಕತೆಯ ಕಲೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಪೆಂಪು
ನೀನಿರಲೈಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗೆ ನೀಂ ಫಲಂ, ಸಿದ್ಧಿ !
ನೀನಿಲ್ಲದಿಹ ತಪಕಿಹುದೆ ಶುದ್ಧಿ, ಮೇಣ್ ಬುದ್ಧಿ ?

ರಸವೊಂದೆ ಕವಿಗೆ ನೀತಿ

ಸೋತೆನ್ ; ಎನ್ನಿಂದಾಗದಿನ್ ಮೇಲೆ ; ಗುರುದೇವ,

ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನ್. ಹಿಂದೆ ಹೇಳ್ವನಲ್ಲವೆ ಯೇಸು :

“ ಕುದಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮದುವೆಯಪ್ಪುದೆ ಲೇಸು.”

ಸಂಯಮದ ಹೆಮ್ಮೆಯಾ ಸಗ್ಗದಾಸೆಗೆ ನೋವ

ನರಕದಿ ತಪಂಗೈದೆನಿದುವರೆಗದುವೆ ಸಾಕು.

ಎನ್ನ ಹಂಕೃತಿ ಬೆಳೆಗೆ ಹೆರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಬೇಲಿ,

ನಿಂದೆಯೆಂಬುದೆ ಪಹರೆ. ಅಯ್ಯೊ, ಸೆರೆಯನೆ ಹೋಲಿ

ಬಾಳ್ವ ಬದುಕಿದು ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇಕು,

ಬಿಡುಗಡೆಯು ಬೇಕೆಂಬ ಮೋಕ್ಷ ಬಂಧನದಿಂದೆ !

ಹೊನ್ನಾದರೇನು ? ಕಬ್ಬಿಣವಾದರೇನು ? ಮಿಣಿ

ಎಂದಿಗೂ ಬಂಧನವೆ ! ನೀತಿಫಣಿ ಗರುಡಮಣಿ

ತಾನಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ರಸಹೃದಯ ? ಕೇಳ್ :—ರಸವೊಂದೆ

ನಿಯತಿಕೃತ ನಿಯಮ ರಹಿತನ್ ಕವಿಯೆನಗೆ ನೀತಿ;

ಹ್ಲಾದನೆ ಪರಮ ಧರ್ಮವುಳಿದುದೆಲ್ಲಂ ಭೀತಿ !

ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ

ಕಬ್ಬಿಗಗೆ ನಿನ್ನೆದೆಯೆ ಕಟ್ಟಿಕಡಿಯಾಶ್ರಮಂ,
ಮೇಣುತ್ತಮಾಶ್ರಯಂ. ಗಂಧ ಶೀತಲವಾರಿ
ಬೆಂದು ಬಂದೆನಗೆ ನೀಂ ; ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲಂ ದಾರಿ,
ಮನೆಯಲ್ಲು. ಸಾಲ್ಗುಮಿನ್ನೆನಗಾ ವೃಥಾಶ್ರಮಂ
ಮನಸಿನಾ ವೃಥಾ ವಿಚಿಕಿತ್ಸೆ ! ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ
ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ
ಭೋಗಕ್ಕೆ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮೇಣ್ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಕ್ಕೆ
ಪ್ರೇರಕಂ ಪರಮಗತಿ ಸರ್ವಮುಂ ನೀನಕ್ಕೆ !
ಪ್ರೇಮಾವತಾರಿಣಿಯೆ, ಓ ನನ್ನ ಹೇಮಾಕ್ಷಿ,
ನಿನ್ನ ಪುಗಿಯೆ ನನಗೆ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಮಂ
ತೋರ್ಪುದಾನಂದಮಂ, ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಿಥ್ಯಮಂ
ವಿಸ್ಮೃತಿಯೊಳದ್ದಿಲ್ಲಗೈದು ! ಪ್ರೇಮವೆ ಸಾಕ್ಷಿ
ಪರಮಾತ್ಮನಿರವಿಂಗಿ ಮೇಣವನನುಭವಕ್ಕೆ :
ನನ್ನ ಸಾಧನೆಯನಿತು ನಿನ್ನ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ !

ಮಾಯೆ—ಮುಕ್ತಿ

ಮರುಭೂಮಿ ಮಾರ್ಗದಲಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಸಾಧನದಿ
ಮುಕ್ತಿ ?—ನಾನದನೊಲ್ಲೆ. ಅದು ನನ್ನ ಪಥವಲ್ಲ ;
ರಸ ತಪಸ್ಸಿನ ಕವಿಯ ದರ್ಶನದ ಮತವಲ್ಲ.
ಸೌಂದರ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯ ಸಮ್ಮೋಹ ನಂದನದಿ,
ಮಾಯಾ ಜಗತ್ತಿನ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಂಧನದಿ,
ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿನಲೆ ಬಣ್ಣಗಳು ರಮಿಸುವಂದದಿಂ,
ನಲಿಯುವೆನು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ. ಆನಂದದಿಂ
ಬಂಧನದ ನಾಡಿಯಲಿ ಹರಿಯುತಿದೆ ಮುಕ್ತಿನದಿ.
ತ್ಯಾಗ ತಾನೊಂದು ಕೈ, ಭೋಗ ತಾನೊಂದು ಕೈ ;
ಯೋಗಿಕವಿ ಪರಿಯೆ ರಾಗಾಲಿಂಗನಕೆ ನೀಡಿ,
ಧಕ್ಕುಥೈ ಎಂದು ಕುಣಿದೈತಹುದೊ ಮುಕ್ತಿವೈ,
ಮೈ ಮೈಯ ಕೈ ಕೈಯನಪ್ಪಿ ಚುಂಬನಗೂಡಿ.
ನಿನಗೆ ಮಾಯಾ ಮೋಹದಂತೆಸೆವ ಪ್ರಿಯಸ್ಸು
ನನಗೆ ತಾನಹುದು ಮುಕ್ತಿಯ ಪರಮ ಶ್ರೀಯಸ್ಸು.

ಕೇಮಕಾರಿ

ನನ್ನ ಹಿತಕೇನು ಬೇಕೆಂಬುದನು ನೀ ಬಲ್ಲೆ
ನನಗಿಂತಲೂ ನೂರುಮಡಿ ಲೇಸು : ನನ್ನ ಕ್ಷಿ
ತಾತ್ಕಾಲಿಕಂ. ರುಚಿಯೆ ಪಥ್ಯವೆಂದೆನೆ, ಕುಕ್ಷಿ
ವೈದ್ಯನಾದಂತೆ ! ರುಚಿವಾತ್ರ ಸುಖಕಾನೊಲ್ಲೆ.
ನಾನು ಪರತಂತ್ರನಹೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂ ;
ನನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂ ನಿನ್ನ ಬಲೈಗೆ ಕುಂದು.
ನಮ್ಮಿಚ್ಛೆಗಳು ಪರಸ್ಪರತಂತ್ರವಾದಂದು
ತೊಡಕೆಲ್ಲ ವಾಯೆಯಾಗುವುದೊಲುಮೆ ಮಂತ್ರದಿಂ.
ನನ್ನ ಕಣ್ ಮೊದಲು ಬೆಳಕನು ಕಂಡ ಕಾಲದಿಂ
ಬನ ಬಾನು ತಳಿರು ಹೂ ಹಣ್ಣು ಹಾಲಂತಾಗಿ
ಸತ್ಕರಿಸುತಿಹೆ ನೀನು, ಲೋಕ ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿ.
ನಿನ್ನ ಕೈ ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾತಾಳದಿಂ
ದೋಟಿಯಂದದಿ ಮೂಡೆ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂ ಬಾಗಿ
ಕುಸುಮ ಕೋಟಿಯ ಕರಿವುದದುವೆ ಜೀವಸ್ಫೂರ್ತಿ !

ಸಂಸಾರ ನರ್ಪಿಣಿ

ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಯ್ಯೆ ನನ್ನ ಸಿರನಿನ್ನೆಗಂ
ಪಿಡಿದು ನಡೆಸಿಹುದಾದೊಡಂ, ಏಕೆಂತು ಶಂಕೆ
ಅಶುಭದಾ ? ಕೆರಳಿತೆನೆ ಕವಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬೆಂಕೆ,
ಮಂಗಳದ ಮಧ್ಯೆ, ಸಾಸಿರ ಸಿರದ ಪನ್ನಗಂ
ನಕ್ರವಿಕೃತಿಯ ಬಹು ವಿಘದ ದುಃಖಫಣಿಗಳಂ
ಬೆದರಿಸುವುದೆತ್ತಿ. ಕಂಡರಿಯದಾವುದೊ ಭೀತಿ
ಬೆಬ್ಬಳಿವುದಾತ್ಮಮಂ : ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳೀತಿ,
ಶೋಕ ಸಂಕಟ ಮರಣ ವಿರಹಸ್ಮರಣಗಳಿಂ
ಸುಪ್ತಸ್ಮೃತಿಯ ಹೇಳಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲಂ ಬಿರಿದು,
ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಹ ಕುಂಡಲಿನಿಯಂ ಸುಷುಪ್ತಿಯಿಂ
ಮೆಲ್ಲನೆಳ್ಳರಿಸುವುದೊ ಕಾಣೆ!—ಬೆಂಕೆಯೊಳುರಿದು
ಬೆಂದ ನೆನಹೋ ? ಬೇಟೆವೆಣ್ಣೊಡನೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂ
ಪುಲಿಮೈಯುತಿರೆ ಮಡಿದ ಮೃಗಯಾ ಭಯಂಕೃತಿಯೊ ?
ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಯಾವ ದುರ್ಗತಿಯೊ, ದುಃಸ್ವೃತಿಯೊ?

ಹೆಗಲುಗನಸು

ಎತ್ತ ಸುತ್ತಿದರೇನು ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಹಕ್ಕಿ
ಹಾರೋಡುತಿದೆ ನಿನ್ನೆ ದೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಣ್ಣತ್ತೆ,
ಓ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ ! ಹಸುಳೆ ಹಸಿವೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ತಾಯ್ಮೊಲೆಯನರಸುವಂದದಿ ನಿನ್ನ ನರಸುತ್ತೆ
ಕಾಲದೇಶಗಳೆಲ್ಲೆಯನು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂ ಕುಕ್ಕಿ
ಬಿರಿದೊಡೆದು ನನ್ನಾತ್ಮವಲೆಯುತಿದೆ. ಓ ಮಿಥ್ಯೆ,
ವಿರಹ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಜೇನು ನೀನಲ್ಲೆ ? ಎದೆ ಸುಕ್ಕಿ
ಬೇಯುತಿರೆ, ಮಳೆಗರೆದು ತಂಪಿನಮೃತವನಿತ್ತೆ !
ರಮಣೀಯ ಸೀಮೆಸೇವಂತಿಗೆಯ ಹೂದೋಟ :
ರತಿಯಧರ ರುಧಿರ ಬಿಂದುವಿನಂದದಿ ಗುಲಾಬಿ !
ಎಳೆಯ ಹೊಂಬಿಸಿಲಿನಲಿ ಹಸಲೆಯಿಬ್ಬನಿ ನೋಟ :
ಅದರೇಂ ? ನೀನಿಲ್ಲದೆನಗೆಲ್ಲವೂ ' ಗೋಬಿ ' !
ಹೊರಗೆ ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಣಮಿಲ್ಲ : ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ
ಹಾರುತಿದೆ ನಿನ್ನೆ ಡೆಗೆ ಕಲ್ಪನೆ ಗರಿ ಬಿದಿರ್ಚ್ಚಿ !

ಅಗಲಿಕೆಯ ಹಂಬಲು

ನೀನೆನ್ನ ನೆನೆಯುತಿಹೆಯೇನು ಈ ಹೊತ್ತಿನಲಿ
ನಾ ನಿನ್ನ ನೆನೆಯುತಿರುವಂತೆ, ಓ ಎದೆಯನ್ನ ?
ನಾನರಿಯೆನಾದರೂ ಇಂತು ಚಿತ್ರಿಸಿ ನಿನ್ನ
ನಲಿಯುವೆನು ಮನದಿಂಪಿನಿಂದೆ : ಮಲೆನೆತ್ತಿ ಬಳಿ
ಕಲ್ಲರೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊರೆಯುವ ತೊರೆಯ ಮುಕುರದಲಿ
ತಳತಳಿಸಿ ತಿಂಗಳಿರೆ ನುಣ್ಣನೆರಚಿದ ಜೊನ್ನ
ಸಿಂಗಾರದಲಿ ತೆರೆತೆರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ, ನೀನೆನ್ನ
ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೊರಳೆತ್ತಿ : ತುಂಬುಪೆರೆ ಬಾನಿನಲಿ
ಮುಗುಳು ನಗುತಿದೆ ವಿರಳ ನಕ್ಷತ್ರವೃತವಾಗಿ
ಬೆಣ್ಣೆಹತ್ತಿಯ ಹಿಂಜಿದುಣ್ಣೆ ಮುಗಿಲಿನ ಮಧ್ಯೆ,
ಬಿಳಿ ಸೀರೆಯುಟ್ಟೆನ್ನ ತೊಡವಿಟ್ಟ ಮೊಗದಂತೆ!
ತೀಡುವುದು ತಣ್ಣೆಲರು ಇರುಳ ತೊಟ್ಟೆಲ ತೂಗಿ;
ತುಂಬುವುದು ವಿಶ್ವವನು ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯ ನಿದ್ರೆ;
ಮಲರುವುದು ಕನಸಾಗಿ ಬೇಟದಿನಿಯಳ ಚಿಂತೆ!

ನನ್ನ ದೇವರು ನೀನು

ನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಡೆನಯ್ಯ, ನನ್ನ ದೇವರು ನೀನು :
ನೀನೊಡನೆ ಇರಲು ಮರುಧರೆ ನಂದನೋದ್ಯಾನ ;
ನೀನಿಲ್ಲದುದ್ಯಾನವದುನೆ ಮರುಧರೆ ಕಾಣ.
ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹರಣವನು ತೊರೆದ ಶವ ನಾನು !
ನನ್ನೆದೆಯ ಮೈಲಿಗೆಯ ನಿನ್ನೊಲುಮೆ ಕಣ್ಣೀರು
ತೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಜೈತನ್ಯದೀಪದ ಬತ್ತಿ
ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಸರ್ಗ ಮಾತ್ರದಿ ಹೊತ್ತಿ
ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ತಾವರೆಯ ತೇರು
ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಶೃಂಗಾರ ರಂಗದ ಮೇಲೆ
ಸುಖದ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ರಸಸಲಿಲದಲಿ ತೇಲಿ
ತೇಲಿ. ನನ್ನೆಳೆತನಕೆ ಕರುಣೆದೊಟ್ಟಲ ತಾಯಿ;
ಬಾಲ್ಯದಾಟಂಗಳಿಗೆ ಒಡನಾಡಿ ; ಉಯ್ಯಾಲೆ
ತರುಣತೆಗೆ ; ಕೇಲಿ ಯೌವನಕೆ ; ಮರಣಕೆ ಕಾಳಿ ;
ಓ ಚಿರಸುಧಾ ಮೂರ್ತಿ, ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿ, ಕಾಯಿ !

ಕಲೆ ಮತ್ತು ನೀನು

ನನ್ನ ಕಲೆ ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದೈಹಿಕ ಭಾಯೆ.

ಗಿಳಿಯ ಕಾಣದ ಹಸುಳೆ ಲೆಪ್ಪದ ಗಿಣಿಯ ಕೊಂಡು

ನಲಿವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಪಡಿ ನಿನ್ನ ನೆರಳನು ಕಂಡು

ಬೆಮೆಗೊಂಡೆ. ಕಲೆಯಾದರೇನು? ಮೂರ್ಮಿಯ ಮಾಯೆ

ಮಾಯೆ! ಮಗುವರಿಯದಿರೆ ಬಲ್ಲವಂಗರಿದೇನು?

ಗಿಳಿಯಲ್ಲ ಗೊಂಬೆಗಿಣಿ; ಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲ ಕಲೆ.

ಕಲೆ ನನ್ನಿಗೊರ್ ದಾರಿ; ನನ್ನಿ ಸೊಬಗಿಗೆ ನೆಲೆ.

ಕಲೆಯಾಚೆ ನಿತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗಿಹೆ ನೀನು.

ಕಸದ ನೆರಳನು ಕೆಲರು ಪೊರಕೆಯ ನೆರಳಿನಿದೆ

ಗುಡಿಸಲನುಗೈಯುವರು! ನಿನ್ನ ಭಾಯೆಯ ತೋರಿ

ತಿಮಿರನಾಯೆಯ ಗೆಲ್ಲುವರೆ? ಹುಸಿ! ಕಲೆಯ ಹೀರಿ

ವಿಾರಿಹುದು ಸತ್ಯ ಸೌಂದರ ಮಂದಿರಂ ಮುಂದೆ.

ನಿನ್ನ ಪಡೆದರೆ ನನ್ನ ಚಿರಸಖಿ ಕಲೆಯ ಕನ್ನೆ ;

ಎಲ್ಲ ಪಡೆದೂ ನಿನ್ನ ಪಡೆಯದಿರೆ ಬರಿಸೊನ್ನೆ !

ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸು

ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆ ವರ್ಣಾಂತರವನಾಂತು ಮಳೆಬಿಲ್ಲು
ತೊರೆಹರಿಯುತ್ತಿಹುದು, ಚಿರ ಚೈತ್ರ ನಂದನ ವಾಸಿ;
ಪಳುಕಿನರೆ, ಹೊಮ್ಮಳಲು ; ನವರತ್ನಗಳೆ ರಾಶಿ
ರಾಶಿಯಾಗಿಹ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹರಳುಕಲ್ಲು ;
ಸ್ವರ್ಗಸುಂದರಿಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ; ಹೂ ತುಂಬ
ಕಂಗೊಳಿಸುವಂಚಿನೆಡೆ ಪರಪುಟ್ಟಿನಿಂಚರಂ,
ಗಿಳಿಗಳುಲಿ, ಮಿಂಚುವ ಪತಂಗಂ, ಮನೋಹರಂ
ಮೋಹನ ಮಯೂರಲಾಸ್ಯಂ, ರೇಂಕೃತಿಯ ದುಂಬಿ!—
ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಜೀವ ಸಾರ ಸತ್ತ್ವವ ಹೀರಿ,
ಭಾವದೇದೀಪ್ಯವರ್ವಾಚೀನತೆಯ ಮೂರ್ತಿ,
ತಾಪಸಂ, ವೀಚಿದೋಲಿತ ಜಲರುಹದ ಮೇಲೆ
ಮೆರೆದಿರೆ ; ನವೀನತೆಯ ನಿಟಲನಯನ ಜ್ವಾಲೆ
ಪ್ರಾಕ್ತನದ ನೀರಸ ಕಳೇಬರವನುರಿದೋರಿ
ದಹಿಸುತ್ತಿರೆ—ತಾನದಲ್ಲವೆ ಕವಿಮನದ ಕೀರ್ತಿ !

ಕವನಗಳೆ ಮಂತ್ರಗಳು

ಕವನಗಳೆ ಮಂತ್ರಗಳು ರಸಯೋಗಿ ಕವಿಪುಷಿಗೆ ;
ಕವನಗಳೆ ದೇವಾಲಯಂ. ಕವನಗಳೆ ಪಾತ್ರೆ
ಕುಸುಮಾನುಭವಗಳಿಗೆ. ತೀರ್ಥಗಳಮೃತಯಾತ್ರೆ
ಕವನ ಪಠನಂ. ಕವನಗಳೆ ವೇದಮನುಭವಿಗೆ !
ಕವನ ರಚನೆಯೆ ಪೂಜೆ ; ಕವನ ಗಾನವೆ ಭಕ್ತಿ.
ಕವನ ಮಂತ್ರದಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಕವನ ಮಂತ್ರದಿ ಲಯಂ ;
ದೇವ ದೇವ ಪ್ರಾಣಕಂಪನ ರಸಾಲಯಂ !
ಕವನಗಳೆ ಭುಕ್ತಿ ಮೇಣತ್ಯಂತ ಸುಖಮುಕ್ತಿ !
ಕವನ ಕಾನನ ಪಂಕ್ತಿ ; ಕವನ ಪರ್ವತಧಾತ್ರಿ ;
ಕವನ ನೀಲಾಂಭೋಧಿ ; ಕವನ ನೀಲಾಂಬರಂ ;
ಕವನ ರವಿ ; ಕವನ ಶಶಿ ; ಕವನ ತಾರಾರಾತ್ರಿ ;
ಕವನ ಶಿವನುನ್ಮಾದ ತಾಂಡವಾಡಂಬರಂ !—
ಪಾಂಡಿತ್ಯದರ್ಥಫಣಿಗಿದು ಕಾವ್ಯಗರುಡಮಣಿ :
ಕವಿಗೋರ್ವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ; ಕವಿಗೋರ್ವನಿಗೆ ವೇದ್ಯ !

ಖಗೋಲ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಥಮಪರಿಚಯ

ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತಿ; ಬೀಳುತ್ತಿದೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಕ್ಷಿ
ಹಾರಲಾರದೆ ಹಾರಿ ತತ್ತರಿಸಿ! ಓ ವಿದ್ಯೆ,
ನಕ್ಷತ್ರ ನೀಹಾರಿಕಾಗ್ನಿ ತೀರ್ಥದ ಮಧ್ಯೆ
ಮಿಂದು ಉರಿಮೆಯ್ಬಡೆದ ನೀನು ಮೂರನೆಯಕ್ಷಿ
ನನ್ನಾತ್ಮ ತಿವಲಲಾಟಕ್ಕೆ. ' ಬೆಳಕಿನ ವರ್ಷ '

ಕೋಟಿಕೋಟಿಯನಲೆದು, ಕಾಲದೇಶಾನಂತ
ವಿಶ್ವದೊಳಿಳಿದು, ಮೂರ್ಛಾಹೋಗುತಿಹುದೀ ಭ್ರಾಂತ
ಮಮತೆ : ಮಾನುಷತೆಗಾಗಿದೆ ಬ್ರಹ್ಮತಾ ಸ್ಪರ್ಶ !
ನನ್ನ ಮೈ, ನನ್ನಾರು, ನಾಡು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಲುಮೆ
ಎಂಬ ಮುದ್ದಿನ ಮೋಹಗಳಿಗಲ್ಲ ನೀ ಮದ್ದು,
ಓ ಖಗೋಲದ ವಿದ್ಯೆ ; ಬಡಬಾನಳನ ಕುಲುಮೆ
ಮೌಢ್ಯಕಿಲ್ಬಿಷಕೆ ! ಬಾವಿಯ ಕಪ್ಪೆಯಾಗಿದ್ದು
ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತಿದ್ದೆನ್ನ ನೊಮ್ಮೆಯೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ
ಬೀಸಿದಂತಿದೆ : ಯಾತ್ರೆ ಮಹತೋಮಹೀಯಕ್ಕೆ !

ನನ್ನ ಶೈಲಿ

ನನ್ನ ಭಾವದ ಧೀರ ಭಾರಕ್ಕೆ ವೇಗಕ್ಕೆ
ಚಟುಲ ರಣತೇಜ ಈ ಭೀಮಸುಂದರಶೈಲಿ :
ಹತ್ತದನು ನೀನೆಲವೊ ನೆತ್ತರಿದ್ದರೆ ಮೈಲಿ !
ಬಡಕಲಾದವಗೆ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂ ಪಕ್ಕೆ
ನಿರಿನಿಟಲು ಮುರಿದಪ್ಪುದಸ್ಥಿ ಚೂರ್ಣದ ಧೈಲಿ.
ಕೈಲಾಗದೆಯೆ ಹತ್ತಿ ಮೈ ನೊಂದರೇಂ ತಪ್ಪೆ
ಕುದುರೆ? ಮೈ ಕೊಬ್ಬೆಂದು ದೂಷಿಸುವೆ! ಬಿಡು, ಬೆಪ್ಪೆ,
ನಿನಗಲ್ಲವೀ ತೇಜ—ಈ ದೈತ್ಯ ಕವಿಶೈಲಿ !
ನಿನ್ನ ಭಾವದ ಮೆಯ್ಯ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸೈ ಮೊದಲು ;
ತೋರ್ಪುದಾಗೆನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಮಹಿಮೆ. ಭೂರ್ಭುವನ
ಸ್ವರ್ಗಗಳಂ ಯಾತ್ರೈಗೈಯುವೆನ್ನಯ ಕವನ
ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ದೃಶ್ಯ ಕಾರ್ಪಣ್ಯತೆಗೆ ಬದಲು
ಮಲೆನಾಡಿನಡವಿ ಮೈಸಿರಿಯ ವಿನ್ಯಾಸಮಂ
ನೋಂತಿದೆ, ತೊರೆದು ನವುಂಸಕರ ಸಂನ್ಯಾಸಮಂ !

ರಸಸಿದ್ಧಿ

ಗಗನವನು ನೋಡು ಮೈ ನೀಲಿಗಟ್ಟುವವರೆಗೆ.
ಕಡಲನೀಕ್ಷಿಸು ವಾರಿರಾಶಿ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಮೊರೆವನ್ನೆ ಗಂ. ಕಟ್ಟಿರುಳಿನಲ್ಲಿ
ನೀನೆ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿ, ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಮಿರುಮಿರುಗೆ
ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ತಾರೆಯನ್ನೆ ಗಂ ಧ್ಯಾನಗೈ.
ಕೇಳು, ಸುಗ್ಗಿಯಹಕ್ಕಿ ಕರೆಯೆ ಸಗ್ಗವ ಕೂಗಿ,
ಮೆಯ್ಯ ನೆತ್ತರುಮೆಲ್ಲಮಿಂಚರದ ಹೊನಲಾಗಿ.
ಸರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯನೊಂದೆ ಮುಕ್ಕುಳಲಿ ಪಾನಗೈ !
ವಿಶ್ವವಿದು ನಿನ್ನಾತ್ಮದಾ ಕಾಲದೇಶದಲಿ
ನಿನ್ನ ಮೈಯಾಗಲಿ :—ವಸಂಧರೆ ಹೃದಯವಾಗಿ.
ವಿಸ್ತೃತ ಸಮುದ್ರಗಳೆ ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳಾಗಿ,
ತೇಲಲಿ ಜಗತ್ತು ರಸಸಿದ್ಧಿಯಾಕಾಶದಲಿ
ಒಂದು ಎರಡೆಂದೆಂಬ ಹುಸಿಯನೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು :
ಉಳಿಯಲೆಂದೆಂದಿಗೂ ಮೂಕವಾಗಿಹ ಗುಟ್ಟು !

ನನ್ನ ಕವಿತೆ ತನ್ನ ವಿಮರ್ಶಕನಿಗೆ

ನೀನೇರಬಲ್ಲಿಯಾ ನಾನೇರುವೆತ್ತರಕೆ ?

ನೀ ಹಾರಬಲ್ಲಿಯಾ ನಾ ಹಾರುವಗಲಕ್ಕೆ ?

ನೀ ಮುಳುಗಬಲ್ಲಿಯಾ ನಾ ಮುಳುಗುವಾಳಕ್ಕೆ ?
ಇಲ್ಲ ? ನಡೆ, ದೂರಸರಿ ! ಹೌದು ? ಬಾ, ಹತ್ತಿರಕೆ !

ನಿನ್ನ ನಾಡಿಯಲಿ ಕೆನ್ನೆತ್ತರು ಹಸುರಗಟ್ಟಿ

ನೋಡುತಿರೆಯಿರೆ ನೀನೆ ನೋಡುವಾ ಮರವಾಗಿ

ತೆಂಗಾಳಿಯಲಿ ತಳಿರ ತೊಂಗಲ ತಲೆಯ ತೂಗಿ

ನಲಿವನ್ನೆಗಂ ದೂರ ? ಬಳಿಕ ಬಾ ಮೈಮುಟ್ಟಿ.

ಭಾವ ಬುದ್ಧಿಗಳಮಲ ವಿದ್ಯುದಾಲಿಂಗನಕೆ,

ಹೃದಯಾಗ್ನಿ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ, ಜಡವೆಲ್ಲ ಕಿಡಿಯಾಗಿ

ಹುಡಿಮಣ್ಣು ಮಿಂಚುವುದೆ ಚೇತನದ ಗುಡಿಯಾಗಿ?—

ಎನಿತು ಹಿರಿದಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪಂಡಿತತನಕೆ

ನಿಲುಕೆನ್ನೆ : ನಾನು ಆನಂದ-ಉನ್ಮಾದಿನಿ,

ದಿವ್ಯಾನುಭೂತಿ ಸಂಭೂತ ರಸವಾಹಿನಿ !

ಕವನ ಕೇಳುವವನಿಗೆ

ನೋಯುವುದೋ ಬೇಯುವುದೋ ಸಾಯುವುದೋ ನನ್ನ ಎದೆ,

ಭವ್ಯಕವನವ ನಿನಗೆ ನಾನುಲಿಯುತಿರಲೋದಿ,

ನಿನ್ನ ಮುಖ ಕಣ್ಣುಗಳಿ ಭಾವನೋಜ್ವಲ ಬೋಧಿ

ಹೊಳೆಹೊಳೆದು ತೊಳಗದಿರೆ. ಅದೆ ಘೋರ ಕಾವ್ಯವಥೆ !

ನಿನಗರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ ? ಹಾಳು ಹೆಣವಾ ಅರ್ಥ !

ನಾಬಲ್ಲೆ ನೀನೊಂದು ಪಂಡಿತ ನಿಘಂಟೆಂದು ;

ಸುಪ್ರಾಥವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ವ್ಯಾಕರಣವುಂಟೆಂದು !—

ರಸದೃಷ್ಟಿ ಬಾಹಿರನಿಗೇಸಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ !

ವಾಗ್ದೇವಿ, ನಿನಗಿದೋ ಬಡಕವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ :

ಪಂಡಿತರು, ನೀರಸರು, ಹೊಳ್ಳುಹೃದಯದ ಮಂದೆ,

ತಮ್ಮ ಭೋಗಗಳೊಡನೆ ಇದು ಒಂದು ಸೇರಿರಲಿ

(ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಹ್ನೆಯಲ್ಲವೆ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಮನೆ ?)

ಎಂಬವರ್ಗನ್ನ ಕೃತಿ ಸಿಲುಕುವೊಡೆ, ನಾನಳಿದಂದೆ

ನನ್ನೊಡನೆ ತಾನುಂ ಬೆಂದು ಹೆಣಬಾದಿಯಾಗಿರಲಿ!

ಗ್ರಾಮಸಿಂಹ

ಸಾಗುತಿದೆ ದೇವೇಂದ್ರನೈರಾವತಂ. ಬಳ್ಳು
ಬಯ್ವವೋಲಾಳುತಿದೆ, ಅಕೊ ಅಲ್ಲಿ, ನಾರುವ
ಚರಂಡಿಯಲಿ ನಿಂತು. ' ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಸಾರುವ
ಪರಾಕ್ರಮಂ ಗಜವರೇಣ್ಯಂಗೆಲ್ಲಿ? ತೆಗೆ, ಸುಳ್ಳು ! '
ಎಂಬುದಾ ಸ್ವಾನಕ್ಕೆ ಪಿತ್ತಗರ್ವಂ. ಆನೆ
ಎಳ್ಳನಿತ್ತಾದೊಡಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತನ್ನೊಂದು
ಗುರಿಗೆ ಗಮಿಸಿರೆ, ' ಹೇಡಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದೆ ' ಎಂದು
ಕುನ್ನಿ ' ಕೇಸರಿ ' ಬಿರುದ ಕೊಳ್ಳುದು ತನಗೆ ತಾನೆ !
ಗತಿಯ ಭಂದಕೆ ಘೋಷಿಸಿರೆ ಕಂಠದಲಿ ಘಂಟೆ,
ನಂದನದ ಗಂಧಮಾರ್ಗದಿ, ವಾಯಿ ಗಂಗೆಯೊಳ್,
ಚಲಿಸುವಾ ಅಚಲತೆಯ ಗರುವಗಮನಕ್ಕೆ, ಪೇಳ್,
ಗಲ್ಲಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಯೊಳ್ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವುದುಂಟೆ ?
ಆದರಾ ಗ್ರಾಮಸಿಂಹಗೆ ದಿಟವನೊರೆವನಾವನ್ ?
ಓ ತಿಪ್ಪೆಗಮ್ಮಗೆಯೆ, ನೀನಾದರೂ ನಾರ್ ಅದನ್ !

ಎಚ್ ರಿಕೆ !

ಚ

ಬೇಕಿಹುದನಾಡಬೇಕೆಂಬಾಸೆಯಿಹುದೆನಗೆ.

ಬಯಕೆ ನುಡಿಗಳನರಸಿ ದುಡಿದುದನಿತೂ ವ್ಯರ್ಥ :

ನೆಮ್ಮ ನುಡಿಗೂ ಅನುಭವಕೆ ಹೊಂದದನ್ಯಾರ್ಥ.

ನುಡಿಸಿರಿಯ ಕಬ್ಬಿಗನ ಹಾಡು ಮೌನವೆ ಕೊನೆಗೆ !

ವಾಕ್ ಚಪಲೆ ಸಂಚಾರಿ ; ಮೌನವೆ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ.

ರುಚಿಗಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ! ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆಯಂತೆ !

ಬೆಳಕಿಗಲ್ಲದ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಗಳ ಕೃಷಿಯಂತೆ !

ದಿಟಬಯಕೆ ಬಾಯಿಲ್ಲದಿದೆ ; ಹುಸಿಗೂ ಹೆಬ್ಬಾಯಿ !

ಮೊದಮೊದಲು ಹೃದಯಸುಖ ತೊದಲಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಯೆಂದು, ಬರೆದೆನ್ನ ಕವಿಯೆಂದು,

ಮೆಚ್ಚಿದರು ಹೊಗಳಿ. ತರುವಾಯ ಹೆಸರಿನ ಹೆಮ್ಮೆ

‘ ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ ’ ಎಂದುದರ ನೈಜವ ಕೊಂದು.

ಕಲೆ ಕನ್ನಡಿಯ ನೆಳಲು ; ಅನುಭವವೆ ಮೂಲ ಮುಖ.

ನೆಳಲ ಸಿಂಗಾರದಿಂದೇಂ ಲಾಭವೇನು ಸುಖ ?

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ

ಇತರರೆನ್ನ ನು ಹೊಗಳುವರು ಎಂದು ನೀನೇಕೆ
ಹೊಗಳುತ್ತಿಹೆ ? ಇತರರೇನನು ಕೊಡರು. ಅದಕಾಗಿ
ಹೊಗಳಿಕೆಯ (ನುಡಿಯ ಕೊಡುಗೆಯ) ಕೊಡುತ್ತಿಹರು. ಕೂಗಿ
ನಾತೆ ಹೊಗಳುವುದಿಲ್ಲ ; ಮುದ್ದಿಸೊಲಿಯುವಳಾಕೆ
ಕಂದನನು. ತುಟಿಯ ಬರಿ ಬಯಲು ಹೊಗಳಿಕೆ ಸಾಕೆ
ನಿನ್ನ ಕವಿಶಿರುಗೆ ? ಜನರೀವ ಕೀರಿಯು, ತೂಗಿ
ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನೊಲೈಯಿದಿನಲಿ ಜಳ್ಳಾಗಿ
ತೂರುವುದು. ಒಲೈಯಿರೆ ಹೆಸರ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಬೇಕೆ ?
ತಾಯಿಯಾಗಿರು, ಸಾಕು ; ನಾನು ಹಸುಳೆಯು ನಿನಗೆ.
ಜನರ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತುಂಬುವುದು ಹೆಮ್ಮೆ.
ನಿನ್ನೊಲೈಯಾದರೋ ನನ್ನ ಹೃದಯವ ತುಂಬಿ
ಸಂತೈಸಿ ಸಲಹುವುದು. ಜನರ ಮಾತನು ನಂಬಿ,
ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಕೊಡುವವರ ಕೀರಿಯ ಸವಿಯಲಮ್ಮೆ.
ಹೆಸರಿಗಿಂತಲು ಹಿರಿದು ತಾಯಿಯೊಲೈಯು ನನಗೆ.

ಕೀರ್ತಿ ಶನಿ

ಪೀಡಿಸುತ್ತಿಹೆ ಏಕೆ? ತೊಲಗಾಚೆ, ಕೀರ್ತಿಶನಿ ;
ಸಾಕೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸ ವಿಭವಭ್ರಾಂತಿ !
ಬಾ ಬಳಿಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯತಾ ದೇವಿ, ಓ ಶಾಂತಿ ;
ನನ್ನೆದೆಯ ತಂತಿಯಿಂ ಮೀಂಟುತಿದೆ ನಿನ್ನ ದನಿ
ಬ್ರಹ್ಮನಾಡಿಯ ಗುಹ್ಯಗಾನಮಂ. ಋಷಿಮಾನ್ಯೆ,
ಗುರುಕೃಪಾ ಮಹಿಮೆಯಿಂ ರಸದರ್ಶಿ ನಾನಾಗಿ,
ಜಸದ ಕಸುಗಾಯಿ ಹೆಸರೆಳಸದಿಹ ಹಣ್ಣಾಗಿ
ನೋಂತಿರುವುದಸ್ತುತಿಗೆ. ತೃಪ್ತಿಯ ಕಮಲ ಕನ್ಯೆ,
ಕೀರ್ತಿಯ ಮದಿರೆಯಿಲ್ಲದೆಯೆ ಕರ್ಮಗೆಯ್ಯಲೆ
ಚೈತನ್ಯವಿರದವರಿಗಿರಲಾ ದರಿದ್ರತಾ
ಪಾನ ಭೋಗಂ. ಪೊನ್ನೆ ಮನ್ನೆ ಪೆಣ್ಣೆಂ ಮಿಗಿಲ್
ಕೀರ್ತಿ ಸಪ್ತಮ ವೈರಿ : ಏಕೆನೆ, ತಿರೆವೊಗಳೆ
ಮಾಲೆಯಿಕ್ಕದೆ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚುನ್ : ಆ ಪ್ಲುದ್ರತಾ
ಭೂತಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯಬಲಿ : ಆಳ್, ಬಾಳ್, ನೆಲಂ, ನೀರ್, ಮುಗಿಲ್.

ಕವಿಯ ತೃಪ್ತಿ

ಬಳಿಯಿರುವ ವೆಂಕಯ್ಯ ಕಂಠಯ್ಯ ಕಸ್ತೂರಿ
ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಮೆಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಕೆನಗೆ ತೃಪ್ತಿ :
ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಕವನಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ಲಂಡನ್ನಿನೊಳಗೂದಬೇಕೆಲ್ಲ ತುತ್ತೂರಿ!
ನಮ್ಮ ಸೊಡರಿಗೆ ಮನೆಯ ಬೆಳಗುವುದೆ ಮೊದಲ ಗುರಿ ;
ದೂರದ ನೆಲವ ಬೆಳಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಕೊರಗುವರೆ ?
ಬೇಡವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂತೋಷ, ಬೆಳಗಿದರೆ !
ಆದರವಕಾಗಿ ಮರುಗುವ ಮಂದಿ ಮಂಕೆ ಸರಿ !
ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಯಾವನೂ ಹೊನಲುಲು ಹವಾಯ್ಗಳಿ
ಕೇಳಿಸುವುದೆಂದೆಣಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ವೀಣೆ
ಮಿಡಿಯನ್ನೈ, ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲಿ
ಕುಳಿತು. ತಂತಿಲಿಯಂಚೆ ನೆರವಾಗಿ ಈ ವಾಣಿ
ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳ್ತದೆಂದರಿಯೆ ಸೊಗಸುವನ್ನಿಲ್ಲಿ :
ಆದರಳನೆಂದಿಗೂ ಕೇಳ್ತದಿಲ್ಲೆಂದಲ್ಲಿ !

ವಿಳಸಿಲೆ

(೧)

ನಾಗರಿಕತೆಯನೆಲ್ಲ ತಳ್ಳಿ, ಹೊರೆಹೊಣೆಗಳಂ
ನೂಂಕೆ, ನಿರ್ಭಾರ ನಗ್ನಾತ್ಮರಾಗಿಯೆ ತೇಲಿ
ಬನ್ನಿ ಈ ಎಡೆಗೆ, ಹಕ್ಕಿಯ ಪುಕ್ಕವನು ಹೋಲಿ
ನೀರವ ನಿರುದ್ದೇಶದಿಂದೆ. ನಿಮ್ಮಣೆಗಳಂ
ಹೃದಯಮುಳ್ಳರ್ಗಳಂ ಕರೆತನ್ನಿ. ರಸದೃಷ್ಟಿ
ಹೊರತು ಮತ್ತಾವುದೂ ಬೇಡವಿಲ್ಲಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ :—
ಸುಖವೆ ಸಲಿಲದ ರೂಪದಲಿ ಹರಿವ ಹೊಳೆಮಧ್ಯೆ
ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ನೀರಾಡಿದರೆ, ಮರ್ತ್ಯದೀ ಸೃಷ್ಟಿ
ನಾಕನಂದನವಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳಾಗುವಿರಿ.
ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ವೈತರಣಿ ತೀರ್ಥರಸದಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ
ಹೋಹವೈ ಕೊರಗು ಕೊಂಕುಗಳೆಲ್ಲ. ಸಗ್ಗಸಿರಿ
ನಾಣ್ಣಿದಪುದೇಳುಸೀಳಿಗೆ ಕರುಬಿ. ತಿರೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ಕಬ್ಬವುಟ್ಟೆಯ ಹಿಂಡುತಿಹುದಾಲಿಸಾ : ಜೇನು
ತುಂಬಿದಂಬುಧಿ ಬದುಕು ; ದೋಣಿನಾಲಗೆ ನಾನು !

ಎಳುಸಿಳು

(೨)

ಈ ಹೊಳೆಯೋ, ಈ ಕಾನೋ, ಈ ಮಲೆಯೋ, ಈ ಬಾನೋ:-
ಬಂಡೆದೋಳಪ್ಪುಗೆಗೆ ಮೊರೆದು ನೊರೆಮುತ್ತಿರಚಿ
ಕುಣಿದು ಬನಗಳನಲೆವ ಈ ಹೊಳೆಯೋ! ರವಿಯ ರುಚಿ
ರಂಜಿಸಿಹ ಚೈತ್ರಪಕ್ಷಿಗಳುಲಿಯ ಈ ಕಾನೋ!
ಮುದ್ದೆಮುದ್ದೆಯೆ ನಿದ್ದೆ ಕನಸುಗೊಂಡೇರಿಳಿದು
ಬಾನ್ ಕರೆಗಲೆವ ಈ ಮಲೆಯೋ! ಸಾಂತತೆಗೆ ನೋಂತ
ಅನಂತತಾ ಪ್ರತಿಮೆಯೆನಲೀ ಗಿರಿವನ ದಿಗಂತ
ನೇಮಿನಿಷ್ಠೆಯ ಬಾನೋ! -ಕವಿ, ಮೌನಮಿರ್ ತಿಳಿದು :
ಕಾಯುತಿದೆ ಮಲೆನಾಡು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿಯಂ :—ಕವಿಯಾಗಿ,
ರಸದರ್ಶಿಯಾಗಿ, ರೋರಿಕನಂತೆ ಋಷಿಯಾಗಿ
ಬಣ್ಣದಮೃತದ ಸೆರೆಗೆ ಕಣ್ಣೆದೆಯ ವಿಶ್ವಮಂ
ನೈವೇದ್ಯಗೈವಾತನಂ. ಮುದ್ದು ತೇಜಸ್ವಿ,
ನೀನಪ್ಪೆಯೇನಾ ವರ್ಣಶಿಲ್ಪದ ತಪಸ್ವಿ?

ಕನ್ನಂಬಾಡಿ

(೧) ಬೃಂದಾವನ

ಮಲೆನಾಡಿನೊಂದಿರುಳು ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಹುಯ್ದು
ಬಿಟ್ಟೆಂದಡವಿಗೆಯ್ದಿದೆನು ಕವಿದು ದಟ್ಟಿಸಿ
ಕಗ್ಗಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಗಡಲನೀಸಿ.
ವನಮಧ್ಯೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಕಿಡಿಗಳ ನೆಯ್ದು
ಕಂಗೊಳಿಸಿತದ್ಭುತಂ ಮಿಣುಕು ಹುಳುಗಳ ಸೇನೆ,
ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕಾಂತಿ ರೋಮಾಂಚವೆನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತೆ,
ಮೇಣಳಿದು ಕಣ್ಣೆ ಕಾಡಿಗೆ ಮೆತ್ತಿತೆನೆ ಮತ್ತೆ :
ಒರ್ಮೆ ತಿಮಿರಂ, ಜ್ಯೋತಿಯೊರ್ಮೆ, ಮಿಣುಕಿದೆ ನಾನೆ !
ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿರಿಯುಮಾ ಮಿಂಚು ಹುಳುವೊಂದಕ್ಕೆ
ದೊರೆಯಲ್ಲ. ವೈಯಾರಿಯಂತೆ, ಕನ್ನಂಬಾಡಿ,
ಚಿಲುನೆ ನೀನಪ್ಪೊಡೀನ್ ? ಇದು ಪಾಣ್ಡೆಯರ ಗಾಡಿ.
ಗರತಿ ಗೌರವವಿಲ್ಲದಿದು ರುಚಿ ಲಘುತ್ವಕ್ಕೆ.
ಕಲೆಯ ಪಾಂಗಿನಿತಿಲ್ಲವಿಲ್ಲಿ : ತಿರುಗತ್ತ ಕಡೆ ;
ನೋಡುವಂ ನೀರು ನಿಂತಾ ಗಭೀರವನು ; ನಡೆ !

ಕನ್ನಂಬಾಡಿ

(೨) ನೀರಾಕರ

ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಹಾಪುರುಷನೆಂತು ದೇವರಿಗಂತು
ನನುಗಿದು ಪಯೋನಿಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಮೆ, ವಿಸ್ತಾರದಲಿ,
ಸಂಭ್ರಮ ತರಂಗ ತಾಂಡವದ ಗಂಭೀರದಲಿ,
ಫೇನ ರಚನಾಸ್ಥಾಲನಾ ಶೈಲಿಯಲಿ ! ನಿಂತು
ನೋಡಯ್ಯ, ಬೃಂದೆಯಾ ಶಿಶುರುಚಿ ಕಲೆಯ ಮರೆತು,
ಮೇಣಿದರ ಋಷಿಕಲಾ ಭವ್ಯತೆಯನೆದೆಮುಟ್ಟಿ
ಸವಿದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ : ಹೋಹನ್ನೆಗಂ ದಿಟ್ಟಿ
ನಿನ್ನಾತ್ಮನನು ತೇಲಿಬಿಡು ನೀರಿನಲಿ ಬೆರೆತು !
ಭ್ರಮಿಸುತಿರೆ ನಾಯಾ ಜಗತ್ತಿನಲಿ ದೇವನಂ
ಮರೆವಂತೆ, ತಿರುಗುತಿರಲಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಂ
ಮರೆಯಿಸಿತು ನಿನ್ನನೆಲೆ ಕೃಷ್ಣನೀರಾಕರವೆ,
ಕಿರಿದೊಂದಿನಿತು ಪೊಳ್ಳು : ನಿನ್ನ ತೆಗಿಳಿಯೆ ಮರೆನೆ ;
ಎರಲುನ್ನ ತಿಗಿರಿವೆ ! ಬೃಂದೆಗಿಳಿದಂದಾನು
ಮರೆಯದೊಲೆ ನಿನ್ನಿರವನೆದೆಗುಲಿಯುತಿರು ನೀನು !

ಕನ್ನಂಬಾಡಿ

(೩) ನೀರ್ಬಾಗಿಲೆಡೆ

ನೋಡಿದಷ್ಟು ಸಾಲದಿದೆ. ನೋಡೆ, ತನ್ನಂತೆ
ನನ್ನನೂ ಮುತ್ತುಮುತ್ತಾಗಿ, ನೊರೆನೊರೆಯಾಗಿ,
ತೂಗಿ, ಬಂಡೆಗೆ ಬೀಸಿ, ಬಡಿದವ್ವಳಿಸಿ, ಕೂಗಿ,
ಭೋರ್ಗರೆದು, ದುಮುಕಿ, ಮುಂದಕೆ ನುಗ್ಗುತಿದೆ (ಚಿಂತೆ
ತತ್ತರಿಸುವಂತೆ) ಕಾವೇರಿ, ಭೀಕರ ಕಾಳಿ
ತಾನಾಗಿ! ಮೇಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿ
ಕರ್ಮನುಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಪದಿಂ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಗಳಿಸಿ ಸತ್ವವನಿಳಿಯೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ, ರಜಶ್ಯಾಲಿ
ತಾನಾಗಿ, ತಡೆವರಾರಾತನಂ? ಕಗ್ಗಲ್ಲು
ಕೂಡ ಕೆಲಸಾರುವುದು ಸೆಡೆತು ದಾರಿಯನಿತ್ತು;
ಮುರಿವುದಾತನ ವೇಗಕೆಡರುನಾಯಿಯ ಹಲ್ಲು,
ಬಿಸಿಗೈಕಿಲಂತೆ. ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಜಡವೂ ಮುತ್ತು
ಮುತ್ತಾಗಿ ರಾರಾಜಿವುದು. ಮೇಣವನ ಸೊಲ್ಲು
ನಿತ್ಯವಹುದದಕಿಲ್ಲದೆಯೆ ಮುದಿತನಂ ಮಿತ್ತು!

ಕನ್ನಬಾಡಿ

(೪) ಕಟ್ಟೆ

ಭವ್ಯವೈಸಲೆ ಮಾನವನ ಮನಂ ಮೇಣ್ ಬಲಂ,
ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಾಹಿನಿಯನುರದೆ ಬಂಧಿಸಿ ಕಟ್ಟೆ
ಬಾಯ್ಕೇಳುವಂತೆಸಗಿ ! “ ತೆಂಗುಗಿಂಗನು ಕುಟ್ಟೆ,
ಪೂಜೆಗೀಜೆಯ ಮಾಡಿ, ಬೇಡೆ, ಬಂಜರು ನೆಲಂ
ಫಲವತ್ತಹುದೆ ? ಸೃಷ್ಟಿ ನಿಯಮದೊಳಗುಟ್ಟೆನರಿ,
ನಖಮುಖಾರಕ್ತಮಯಾ ಪ್ರಕೃತಿನಾರಿಯ ಜುಟ್ಟು
ಹಿಡಿದಡಸಿ ನಿನ್ನೆದೆಯ ಬಯಕೆಯ ನೊಗಕೆ ಕಟ್ಟು !”
ಎಂಬ ಮಾನವ ಮತಿಗೆ ಎತ್ತಣರಿ ? ಯಾರು ಸರಿ
ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳಲಿ ? ಬುದ್ಧಿಯ ತಪೋವನ್ನು
ಮೈವೆತ್ತವೋಲಿರುವ ಮನುಜಸಾಹಸದೇವಿ,
ಧನ್ಯೆ, ಓ ವಿಜ್ಞಾನವಿದ್ಯೆ !—ನಿನ್ನೀ ಕಾಣೈ,
ಯಂತ್ರರ್ಷಿ, ಕನ್ನಡ ಸಿರಿಯ ಶ್ರೀಯಸಿಯ ಪೂಣೈ !-
ಬರಗಾಲದೆದೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟೆಯ ಕೋವಿ
ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ ! ಪೆರ್ಮಿಯಂ ನೋಳ್ವಮೈತನ್ನಿ !

ಕನ್ನಂಬಾಡಿ

(೫) ಪ್ರೇಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ

ನೀನು, ಒಬ್ಬನೆ ನಿಂತು ನಭದಿ ತಾರೆಯ ರಾಶಿ
ರಂಜಿಸುವ ರಜನಿಯಲಿ ಮೈಮರೆಯದಿಹ ನೀನು,
ಹೊತ್ತಾರೆ ಹಸುರು ಹಸಲೆಯಲಿ ಹಿಮಮಣಿ ತಾನು
ಮಿರುಗುತಿರೆ ಕಂಡು ಮಿರುಗದ ನೀನು, ಮಳೆಸೂಸಿ
ಮುಂಗಾರು ಬಿರುಗಾಳಿ ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚನು ಬೀಸಿ
ನುಗ್ಗಿ ಬರೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ ಜಡನೆಲವೊ ನೀನು,
ಸೌಂದರ್ಯದಾರಾಧನೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆಯೇನು ?
ಅಂತರಿತರದು ಆತ್ಮವಂಚನೆ, ರಸಿಕವೇಷಿ ?
ಕಲೆಯೊಲೈಗಲ್ಲ, ಪೇಟೆಯ ಬೇಸರನು ಕಳೆಯೆ
ಬಂದಿರುವೆಯಿಲ್ಲಿಗಿಂದ್ರಿಯ ರುಚಿಗೆ : ನಾ ಬಲ್ಲೆ,
ನೀನೊಬ್ಬನೆಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲವಿರಲಾರೆ,
ನಿನ್ನಂಥ ಇತರರಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಿರೆ!—ಕಲೆಯೆ ?
ಕುಣಿವ ಬಣ್ಣದ ಮೊಹರಮಿದು ! ನಿನ್ನ ಎದೆಗೆಲ್ಲೆ
ಕಣ್ಣು : ನಿನ್ನಾಸೆ ಕಲೆಯಲ್ಲವೊ, ಕಲೆಯ ಜಾರೆ !

ಕನ್ನಡಾಡಿ

(೬) ದಾರಿಯ ಹಳ್ಳಿ

ಇದು ಇರಲಿ ! ಅದನು ನೆನೆ : ದಾರಿಯಲಿ ಮಂದೆಕುರಿ
ಒಂದರಡಿಯೊಂದು ತಲೆ ತೂರಿ ನಿಲುವಂತಲ್ಲಿ
ಮುರುಕುಮನೆ ಹಿಂಡು ಕಿಕ್ಕಿರಿದಿದ್ದ ಬಡಹಳ್ಳಿ,
ಅದನು ನೆನೆ ! ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಜ್ಜಿಯಿರೆ ಮೊಗದ ಸಿರಿ
ಸೊಗಸುವುದೆ ? ಸಿಂಗರಿಸೆ ಬಣ್ಣದ ಹುಡುಗನೇರಚಿ
ಕೆನ್ನೆಗೆ, ತುಟಿಗೆ ಕೆಂಪುರಂಗನು ಬಳಿದುಹಚ್ಚಿ,
ಮುಡಿಗೇ ಹೂ ಮುಡಿಸಿ, ಸುಕ್ಕಿನ ತೆರೆಗಳನು ಮುಚ್ಚಿ,
ಬಂದೀತೆ ನೈಜ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಹಜ ಸುರುಚಿ ?
ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂ ಬೃಂದಾವನವನಲೆವ
ಓ ಧನಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮನದಿಂ ಮರೆಯಬಿಡೆನಯ್ಯ
ಆ ಮುರುಕು ಬಡಹಳ್ಳಿಯಂ. ಅದರ ಪೊಲೆ ಕೀವು
ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷದೊಡಲಿನಲಿ ! ನೀನಿದೊ ಕಳೆವ
ಹೊತ್ತಿನಲಿ ಹಸಿಹನಿಯುವಾ ಬಡವರೊಣಮೆಯ್ಯ
ಬಸಿವ ಪಸಿನೆತ್ತರೆನೆ, ನೀಂ ನಾಡಿನೆದೆಬಾವು !

ಸಿಬಲು ಗುಡೆ

ಮೇಲೆ ಬಾನುಕ್ಕುನೀಲಿಯಲಿ ತೇಲುತಿದೆ ರವಿ;
ಸುತ್ತುಂ ದಿಗಂತಲೀನಮನಂತ ವನಪಂಕ್ತಿ
ರಾಜಿಸಿದೆ, ಹೊಳೆಗೆ ಹಸುರಂಜಾಗಿ. ಸುಖ ಶಾಂತಿ
ಜೊತೆಗೂಡಿ ಪರಿವಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯಮತ್ತ ಕವಿ-
ಹೃದಯದಲಿ, ಹಬ್ಬಿದ ಮಳಲುಹಳದಿಯನ್ನಪ್ಪಿ
ಪ್ರವಹಿಸಿದೆ ತುಂಗಾ ಸಲಿಲ ನೀಲಿಮಪ್ರೀತಿ
ಪ್ರೇಮ ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡಿ....ಎಂ ನಿರ್ಭೀತಿ
ಮಿಂಗಳಿಗೆ!.....ರಮ್ಯತೆಗೆ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಂತೊಪ್ಪಿ
ಅದೊ ಹಾರಿ ಬರುತಲಿವೆ ನೀರ್ಕ್ಕಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ,
ವನಪಟದ ಭಿತ್ತಿಯಲಿ ನೂರು ಕರಿಬಿಳಿ ಚುಕ್ಕಿ,
ಪ್ರಾಣವೇ ವರ್ಣಚಿತ್ರಂ ಬರೆಯುತಿರುವಂತೆ
ಪ್ರಾಣಮಯವಾಗಿ! ದರ್ಶನಕೆ ಕಬ್ಬಿಗನ ಮೈ
ಹೊಳೆಯಂತೆ, ನೀರಂತೆ, ಬಾನಂತೆ, ಬನದಂತೆ
ಪುಲಕಿತಂ, ಪರವಶಂ, ಪಸುಳಿವೋಲ್ ತಕ್ಕತ್ಯೈ!

ನವಿಲುಕಲ್ಲಿನಲಿ ಉಪ್ಪುಕಾಲ

ದತ್ತರಿಯ ಹೂವು, ತಾನರೆ, ಕಿತ್ತಿಳೆಯ ಹಣ್ಣು,
ಕೇಸರಿ, ಗುಲಾಬಿ, ಕುಂಕುಮರಂಗು—ತರತರದ
ಫಲಕುಸುನು ಸನು ರತ್ನ ರಾಗ ಸುನುನೋಹರದ
ಭೋಗಮಂದಾಕಿನಿಯ ಪ್ರವಹಿಸುತೆ ಉಷೆವೆಣ್ಣು
ಮೂಡುತಿಹಳದೊ ದೂರ ದಂತುರ ದಿಗಂಗದಲಿ,
ಪ್ರತಿಭಾತಟತ್ತಿನಿಂ ಮನನನುಜ್ವಲಗೈದು,
ಸೌಂದರ್ಯ ನಂದನನನಾತ್ಮ ನಾಕಕೆ ನೆಯ್ದು,
ಗಿರಿವನ ತರಂಗಮಯ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿರಂಗದಲಿ !
ಹಬ್ಬಹುದರಳೆಮಂಜು ನೊರೆಯ ಹೆಗ್ಗಡಲಾಗಿ
ಬತ್ತರದ ಬಿಂಕದಿಂ ಕಂದರಂಗಳ ತುಂಬಿ,
ಸೃಷ್ಟಿಸುತೆ ಸಾಗರದ್ವೀಪ ಸಂಮೋಹಮಂ.
ಭಾವಭಾಗೀರಥಿಯು ಧುಮುಕಿದೆ ನಭಶ್ಚಂಬಿ
ಪ್ರಾಣಶೈಲಾಗ್ರದಿಂ ಪ್ರಾಸ ಘೋಷಿಣಿಯಾಗಿ
ಕೊಚ್ಚಿ ಕರಗಿಸಿ ದೇಹ ನಾನೆಂಬ ಗೇಹಮಂ !

ರಾಜಧಾನಿ

ಹರಿಯುತಿಹುದಿರುಳ್ಳಿದ್ದೆ ತಿರೆಯ ಮನದಿಂ, ತೇಲಿ
ಗಾಳಿಗುದುರುವ ಹಕ್ಕಿಗರಿಯಂತೆ. ಉಷೆವೆಣ್ಣು
ಮೂಡಣ ದಿಗಂತದವೆಯಂ ಬಿದಿರ್ಚುತೆ ಕಣ್ಣು
ತೆರೆದಿಹಳು. ಮುಸುಗಿಹುದು ಮೃದುಮನೋಹರನೀಲಿ
ಚಾಮುಂಡಿಯಂ : ಮಲಗಿದಂತಿದೆ ಮಹಾಕಾಲಿ
ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಲಿ ! ದಿನದಿನದ ಪರಿಚಯದ ಮಣ್ಣು
ಸ್ವರ್ಗೀಯವಾಗಿಹುದು. ಮುಗಿಲ ಕಿತ್ತಿಳೆಹಣ್ಣು
ಮಾಗುತಿಹುದೊಯ್ಯಯ್ಯನುರಿಯ ಬಣ್ಣವ ಹೋಲಿ.
ರಾಜಧಾನಿಯ ಬಹು ಮುಖದ ಬೃಹಜ್ಜೀವನಂ
ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆಯೆ ಮೈಮುರಿಯುತಿದೆ, ಪವಮಾನ
ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗುವ ಸ್ತಬ್ಧ ಜಲಧಿ ಜೀವನದಂತೆ.
ಜಾಗರಿತವಾಗುತಿದೆ ನಗರದ ಮಹಾಮನಂ
ಹಗೆ ಒಲೈ ಸಿರಿ ಬಿಜ್ಜೆ ಮಾನ ಮೇಣಪಮಾನ
ತಂತ್ರದಲಿ, ಜಟಿಲಜಾಲಂ ನೆಯ್ವು ಜೇಡನಂತೆ !

ಒಂಟಿಕೊಪ್ಪಲಿನ ಜಲಾಶಯದಿಂದ ಫಾಲ್ಗುಣದ ಉಷಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮೋಡಗಳು

ಪ್ರಕೃತಿ ಕಲೆಗಿಂ ಮಿಗಿಲೆ ನರಕೃತಿಯ ಕಲೆ? ನೋಡ,
ಆಶ್ವೀಜದಾಕಾಶದಮೃತ ಚಿತ್ರದ ಶಾಲೆ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿಲ್ಪಿಯ ಹೃದಯ ಪಿಂಡಕುಂಡ ಜ್ವಾಲೆ
ಕಡೆದಿಟ್ಟ ಕೃತಿಗಳಿಂ ಭೀಮರಮ್ಯಂ! ಮೋಡ
ಅರಳಿರಾಸಿಗಳಂತೆ, ಬೆಣ್ಣೆಬಂಡೆಗಳಂತೆ,
ಫೇನ ಮೃದು ರಜತಗಿರಿ ಶಿಖರ ಪದ್ಮಗಳಂತೆ,
ಕಡೆದ ಹಾಲ್ಕಡಲೆದ್ದು ಸಾಲ್ಕೊಂಡಲೆಗಳಂತೆ
ಶೋಭಿಸಿವೆ, ಶರದಭೃ ಶುಭ್ರಚಿಂತೆಗಳಂತೆ!
ಆವ ಕವಿಗಾವ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೌಶಲಕೆ ಸಾಫ್ಯ
ಈ ಬೃಹತ್, ಈ ಮಹತ್, ಈ ರೂಪವೈವಿಧ್ಯ?
ಬರಿಯ ಮೋಡಗಳಲ್ಲ ಇವು ಬಿಳಿಯ ಆತ್ಮಗಳ್,
ಕ್ರಿಸ್ತ ಬುದ್ಧರ ಪೋಲ್ವ ನಿಶ್ಚದ ಮಹಾತ್ಮಗಳ್ :
ಹಿಂದೆ ಬಂದುವೊ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಹವೊ ಪ್ರಾಣಗಳ್,
ಧ್ಯಾನಗಳ್, ಭಾವಗಳ್, ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಗಳ್!

ಪೂರ್ಣಯೋಗಿಯ ಪರಮಭೋಗಿ

ಬೇಸರದ ಬಂದಿಳಿಕೆ ಮನದ ಮಾವಿನ ಮರಕೆ
ಹಿಡಿದದನು ತಿರುಗಿಸುವ ಮೊದಲೆ ಬೇವಿನತನಕೆ
ನಿನ್ನ ಜೀವನನು ದುಮುಕಿಸು ಜಗದ ಜೀವನಕೆ :
ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಲದು ಸಾಗರಕೆ.
ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಬೇರೆ ನಿಲ್ಲುವ ನೀರೈ ಪರಮಗತಿ
ಪಾಚಿ ; ಹೊಳೆಗಳಿಯಲೈ ತಾನೆ ಸಂಜೀವಸುಧೆ :
ಕೋಟಿ ವೀಚಿಗಳೊಡನೆ ಕುಣಿಯುವಾನಂದವಿದ ;
ತನ್ನಲ್ಪ ಗಾನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೋಲ ಸರ್ವರುತಿ
ಶ್ರುತಿಯಾಗುವೊಂದತುಲ ಸಂಘಕ್ಕಪೆ.—ಜಡತನಂ
ಸ್ವಾರ್ಥದ ತಮೋನಿದ್ರೆ : ತಳ್ಳಿ ತೊರೆದಿದ್ದೀಳು.
ಜೀವೋತ್ಸವದ ತೇರೈ ಗಾಲಿಯೊದೊಡೆ ಬಾಳು
ಸಾರ್ಥಕಂ, ಸುಂದರಂ, ಮಧುರ ಚಿರನೂತನಂ.
ನೀರಸತೆಗಿಂ ಪಾಪಮಿಲ್ಲ, ರಸಕೆಣೆಯಾಗಿ
ಪುಣ್ಯಮಿಲ್ಲಿನೆ—ಪೂರ್ಣಯೋಗಿಯ ಪರಮಭೋಗಿ !

ಊರ್ಮಿಳಾ ದೇವಿ

ರಾಮಾಯಣದ ಮಹಾ ರತ್ನ ವೇದಿಯ ಮೇಲೆ,
ಮೂಲೆಯಲಿ, ನಿಂತಿರುವುದೊಂದಮೃತ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿ,
ನಾಣ್ಣಿ, ಕಾಣದೆ ಸಂತೆಗಣ್ಣಿಗೆ : ಪೂರ್ಣಸತಿ,
ಊರ್ಮಿಳಾದೇವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಚಿರ ತಪಶ್ಶೀಲೆ !
ತ್ರೈಭುವನ ವಂದಿತ ಬೃಹನ್ನೂರಿಗಳ ಭಾಯೆ
ಮುಚ್ಚಿ ಮರೆಸಿದೆ ನಿನ್ನ ನೆಲೆ ಸಾಧ್ವಿ : ಅದರಿಂದೆ
ಈ ಮಂದಿ ಹೂವು ಹಣ್ಣುಳ ಪೂಜೆಯನು ಮುಂದೆ
ಕಣ್ಣುಸೆಳೆವ ಜಸಕೀಯುತಿದೆ. ಕೀರಿಯಾ ಮಾಯೆ,
ಪೊನ್ನ ಪೊಳಪೊಲ್, ಸುಲಭವೇದ್ಯ ; ಮಹಿಮಾ ಜ್ಯೋತಿ,
ಸಂಯಮದ ಸಂಪತ್ತಿನೊಲ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಗೋಚರಂ.—ಹನುಮಂತ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತೆ
ಕೈಕೊಳಲಿ ಜನಪೂಜೆಯಂ ; ನಿನಗೆ ಸಂಪ್ರೀತಿ
ನನ್ನದಿದೆಕೋ, ಜನನಿ : ನನ್ನ ಜೀವನ ನೇತ್ರ
ನಿನ್ನ ಬಾಳಂತಿಕೆ, ಹೇ ಗೋಚರಾತೀತೆ !

ಹೋಮರ್

ಹೋಮರ್, ನಿನ್ನ ಕಲೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ನಿನ್ನ
ಕಥೆ ಪಿರಿದಲ್ತು. ಲೋಕಸುಂದರಿ ನಿನ್ನ ಹೆಲೆನ್
ಚಿಲುವೆ ದಲ್ ; ಮತ್ತೇನುಮಲ್ತು : ನಾಂ ಪೇಸುವೆನ್
ನಾಡು ಮನೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಂ ಮೇಣ್ ತನ್ನ
ಪತಿಯುಮಂ ಪೆಣ್ಣುಸುಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ತನುರುಚಿಗೆ
ಸೋತು, ಪಾಣ್ಣಂ ಬೆರೆಸುತೋಡಿವೋದಾ ಪೆಣ್ಣೆ !
ಈಲಿಯಡ್ಡಿನ ಮಹಾಕಲೆಯ ನೆತ್ತರ್‌ಗಣೆ
ಬೆಲೆವೆಣ್ಣೆ ಗುರಿಯಾಯ್ತೆ ?—ಕ್ಷಮಿಸು : ಸೀತೆಯ ಶುಚಿಗೆ
ರಾನಾಯಣವನೊರೆದನಾದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ.
ಆ ಶುಚಿಯ ಗಂಗೆಯೊಳ್ ಮಿಂದಿನಗೆ ಸಹಿಸದಯ್
ಕೆಸರಿನೋಕುಳಿಯ ನಿನ್ನದ್ಭುತ ರಣಕ್ರೀಡೆ !
ದಿವ್ಯಕಲೆಗಿರವೇಳ್ಳು ಭವ್ಯವಿಷಯಂ : ಪಿನಾಕಿ
ಬಿಲ್ಲೆಳೆವನೇನಲ್ಪ ಕುರಿಗಾಗಿ ? ಸಿಡಿಲೆ ಸಯ್
ಠಂಕಾರಮಾದೊಡೇಂ ? ನಾಣ್ಣುವೆ, ಗುರಿಯ ನೋಡೆ !

ವಿಶ್ವಭಿಕ್ಷು ವ ಷ

ಸ್ವಾರ್ಥತಾ ಸೂತ್ರಂಗಳಿಂ ನೆಯ್ಯುತಿದೆ ಸೃಷ್ಟಿ
ಪರಾರ್ಥತಾ ಶುಭ್ರ ದೇವಾಂಗಮಂ. ವ್ಯಕ್ತಿ
ಪಡುವ ಗೆಯ್ಯಿಗೆ ತನತಿ ಸುಖಸಾಧನಾಸಕ್ತಿ
ಗಂತವ್ಯನಾಗಿರಲದನ್ ಬ್ರಹ್ಮೀ ಸಮಷ್ಟಿ
ವಿಶ್ವಪ್ರಯೋಜನಕೆ ವಾಸು ಪೋಕ್ತಂಗೆಯ್ದು,
ಜೀವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಭ್ರಾಂತಿಯಂ ನೀಡಿ,
ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾ ರಥಯುಗಕ್ಕವರ್ಗಳಂ ಪೂಡಿ
ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ ಜಗತ್ಕಲ್ಯಾಣಮಂ ನೆಯ್ದು.
ಹೇ ವ್ಯಕ್ತಿ, ನಿನ್ನ ತ್ಯಾಗದ ತಿರುಪೆಗಾ ಶಿವಂ
ಜೋಳಿಗೆಯನಾಂತು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಹೊರಟೆಹನೆ,
ಹೇಳ್, ಸ್ವಯಂ ತ್ಯಾಗೀಶ್ವರಂ ? ತನ್ನ ಸಂತಸಕೆ
ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಾಣಿಯನಪ್ಪಿಕೊಳೆ ಸಂತತಿಯ ಭವಂ
ತಾನವುದನಿವಾರ್ಯಮುಪಫಲಂ ! ಪ್ರಕೃತಿಯನೆ
ಕೃತಿಗೆಯ್ದವಗೆ ನಿನ್ನ ಕೃತಿ ಭಿಕ್ಷೆಯೇನ್ ರಸಕೆ ?

ವರ್ಧಾವರ್ತ

ಅಂಗ್ಲ ಕವಿಗಳಲಿ ನೀನೆನ್ನೆದೆಯ ಸೆಳೆದಂತೆ
ಉಳಿದವರು ಸೆಳೆದಿಲ್ಲ, ನರನಾಟಕವ ನೋಡಿ
ರಂಗದಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಪೇಕ್ಷೆಯರನುಂ ಕೂಡಿ.
ನೀನೊಂದು ಪರ್ಣಶಾಲೆ; ಆತನೋ ಸಂತೆ!
ಶಾಂತಿಯಲಿ ಕೊನೆಗಾಣುವುದು ನಿನ್ನ ಮಲ ಚಿಂತೆ;
ಆತನದೊ ಕ್ರಾಂತಿಯಲಿ. ವನದ ಪಕ್ಷಿಯು ಹಾಡಿ,
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಸರ್ಗದಲಿ ದಿವ್ಯಭಾವವು ಮೂಡಿ
ಆತ್ಮವು ವಿರಾಟದಲಿ ಎಂತು ವಿಹರಿಸುವಂತೆ
ಮಾಡುವುದೊ, ಕಾವ್ಯರ್ಷಿ, ನಿನ್ನ ವಾಣಿಯ ರೀತಿ
ಅಂತಿಹುದು. ಭಿನ್ನಾ ಭಿಪ್ರಾಯವನು ಜಗವೆಲ್ಲ,
ಪಂಡಿತರ ಗುಂಪೆಲ್ಲ, ಘೋಷಿಸಲಿ. ನೀನೆನಗೆ
ಸಹೃದಯನು, ಕವಿವರನು; ನನ್ನೊಲೈ ಇದೊ ನಿನಗೆ.
ನಿನ್ನ ಋಷಿಜೀವನಕೆ—ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ನೀತಿ,
ಜನರೊಲೈ, ಶಾಂತಿ, ಕನಿಕರ, ದಯೆಗೆ—ಎಣೆಯಿಲ್ಲ.

ಪಂಜೆಯವರಿಗೆ

ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿ ನೀವಾದಿರಾಚಾರ್ಯ
ನಡೆಯ ಮಡಿಯಲಿ, ನುಡಿಯ ಸವಿಯಲ್ಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಗೆ
ಹಸುಳೆ ನಗೆ : ನಿಮ್ಮ ಕೆಳೆಯೊಲುಮೆ ಹಗೆತನಕೆ ಹಗೆ.
ಕಪ್ಪುರಕೆ ಕಿಡಿ ಮತ್ತೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೌಂದರ್ಯ
ಸಂಗಮಿಸಿದಂತೆ, ರಂಜಿಸಿದೆ ಜೀವನ ಸೂರ್ಯ
ನಿಮ್ಮದೆಮ್ಮಯ ನುಡಿಯ ಗುಡಿಗೆ, ಮಂಗಳ ಕಾನ್ತಿ
ಪರಿಮಳಂಗಳನಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಶಾನ್ತಿ
ಮತ್ತೆ ರಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗುಪಮೆ ವೀಣಾತೂರ್ಯ !
ಕಚ್ಚಿದರೆ ಕಬ್ಬಾಗಿ, ಹಿಂಡಿದರೆ ಜೇನಾಗಿ
ನಿಮ್ಮತ್ತಮಿಕೆಯನೆ ಮೆರೆದಿರಯ್ಯ : ಚಪ್ಪಾಳೆ
ಮೂಗುದಾರವನಿಕ್ಕಿ ನಡೆಯಿಸಿದರದು ಬಾಳೆ
ಹಿರಿಯ ಸಿರಿ ಚೇತನಕೆ ? ಕೀರ್ತಿಲೋಭಕೆ ಬಾಗಿ
ಬಾಳ್ವೆಂಡಿ ನೊಗಕೆ ಹೆಗಲಿತ್ತವರು ನೀವಲ್ಲ ;
ತೇರ್ಪಿಣಿಯನೆಳೆದಿರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಮಣೆದಿಲ್ಲ !

ಸ್ವಾಮಿಜಿಗೆ

ನಿಮಗೆ ನಾನಾ^{ಳು} ರೀತಿಯಿಂದೆನಿತು ಋಣಿ
ಎಂದು ಕಳೆದ ಕಾಲದ ಪುಸ್ತಕದ ಪುಟಗಳನ್
ಒಂದೊಂದನೆಯೆ ಮಗುಚಿ ನೋಡಿದರೆ ಪಟಗಳನ್,
ಥಳಿಸುವುದು ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಮಯ ನೆನಹುಗಣಿ,
ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಣ್ ಕೋರೈಸುವೋಲ್ ! ದೇಹಮಂ
ಕಾಣೈಗೈದಿರಿ ದೇವ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಗುಡಿಗೆ;
ಪ್ರಾಣಮಂ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಭಾಗೀರಥಿಯ ತಡಿಗೆ
ಮೀಯಿಸಿದಿರದನು ಗುರುಮಂತ್ರದಿಂ. ಸ್ನೇಹಮಂ
ಸವಿಯೊಡ್ಡಿ, ಶಿವಲಲಾಟಾಕ್ಷಿಯೋಳ್ ಅಭೀತಿಯಿಂ
ಚರಿಸುವಂತೆಸಗಿಹಿರಿ. ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗದಿಂ
ಧರ್ಮಗರ್ವದ ಸೋಂಕು ಸುಳಿಯದಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಸಾವನಾನ್ಯತೆಯನಾಂತು, ಕಲೆಗಳನುರಾಗದಿಂ
ರಸಯೋಗಿಯಾಗಿರ್ಪ ನೀಮೆ ಶಾಂತಿಯ ಭಟಂ,
ಮೇಣ್ ಆತ್ಮದಾನಂದ ಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನೆ ವಿಟಂ !

ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ರೆಟೀಸ್

ಸೂರ್ಯನಂ ಸುತ್ತುತಿಹ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಹಾಭಾಯೆ
ಬಹುದೂರದಾಕಾಶದೇಶದಿ ಚಲಿಸಿ ಬೀಳೆ
ದೃಗ್ಗಣಿತ ನಿಯಮದಿಂದಿಂದುಗೋಲದ ಮೇಲೆ
ಗ್ರಹಣಮಹುದೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನ ತೋರಿದೆ. ನಾಯೆ
ಹಿಡಿದಿರುವುದೆಮಗೆ ! ಚಂದ್ರನಿಗಲ್ಲಿಯದು ರಾಹು ?
ಬಾ, ಸನ್ಮತಿಯ ದೀಪಧಾರಿ, ಓ ಸಾಕ್ರೆಟೀಸ್,
ನಮ್ಮ ಭಾರತವೆಂದು ನೀನು ಬರಲಿದ್ ಗ್ರೀಸ್ !
ಕೊಲ್ಲುತಿಹುದಜ್ಞಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಾಹು
ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹಿಸುಕಿ. ನಾಸ್ತಿಕತೆ
ನಷ್ಟಹಾನಿಯ ದುಷ್ಟಮೌಢ್ಯಕಿಂತಲೇ ಲೇಸು !
ಗುರು ಬುದ್ಧದೇವ ನಾಸ್ತಿಕನಾದರವನ ಜೊತೆ
ನರಕವೆನಗಿರಲಿ. ಮೇಣಂತೆ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಕ್ರಾಸು
ಯಜ್ಞಯೂಪದ ಪಾಪಗಳ ತೊಳೆವ ಪುಣ್ಯಕಥೆ.
ದಾಸ್ಯಮತಿ ಸೈತಾನ್ ; ನಿರಂಕುಶಮತಿಯೆ ಯೇಸು

ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ

ಕರುಬುವಿಂಧ್ರನನುಳುಹೆ ಹರಿಯು ವಾಮನನಾಗಿ
ಮೂರಡಿ ನೆಲನ ಬೇಡೆ ಧಾರೆಯೆರೆದೊಲಿದಿತ್ತೆ ;
ಕೈತವದೊಳವನೋ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನೆ ತಾನಾಗಿ
ಸರ್ವಸ್ವವನು ಸುಲಿದು ಪಾತಾಳದಡಿಗೊತ್ತೆ,
ದೇವನನ್ಯಾಯವನು, ಹೇ ಮಹೋದಾರ ಬಲಿ,
ಕೃಪೆಯೆಂದು ಸಹಿಸಿದಾತನು ನೀನಸುರನಲ್ಲ !
ದೇವತೆಗಳಾಚರಿಸೆ ರಾಕ್ಷಸರ ರೀತಿಯಲಿ
ದೇವತ್ವವನು ಹೊರೆದ ನೀಂ ದೇವನೆಮಗೆಲ್ಲ !
ಹರಿ ತುಳಿದರೇನಂದು ? ನರನು ಪೂಜಿಪನಿಂದು !
ಹೆರರ ಮೇಲ್ಮೈಗೆ ಕರುಬಿ ಕುದಿದಿಂಧ್ರನಿಂದೆಲ್ಲಿ ?
ಪೂಜಿಸುವರಾರಾತನನು ? ಪಾಳ್ಗುಡಿಯ ಹೋಲಿ
ಹೂವು ಗಂಟೆಗಳಿಲ್ಲದಾಗಿಹನು ; ಎಂದೆಂದು
ನರರ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಪಾತಾಳದಂಧತೆಯಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದಿಹನು : ಅಃ ದೇವನೆಂತೂ ಕೃಪಾಶಾಲಿ !

ಕಂಸಶಿಲೆ

ನೀನೊಬ್ಬನೆಯೆ ಅಲ್ಲ, ಸಾವಿನಳುಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ,
ಮುದ್ದಾಡಲರ್ಹವಹ ಶಿಶುಗಳೇಳನು ಶಿಲೆಗೆ
ಬಡಿದು ಕೊಂದೆಂಟನೆಯದರ ಕೈಲಿ ಸೀಳೊಲೆಗೆ
ತುತ್ತಾದವನು, ಕಂಸ : ನಮ್ಮೆದೆಗಳನು ಕುಕ್ಕಿ
ನೋಡಿದರೆ ಕಾಣುವುದು ಮಕ್ಕಳೆಲುಬಿನ ರಾಶಿ !
ಒಂದೊಂದು ಹೃದಯವೂ ಕಂಸಶಿಲೆ : ನೂರಾರು
ಹೊಂಗನಸಿನಾದರ್ಶಶಿಶುಗಳಾಯೆಡೆ ಚೂರು.
ಚೂರಾದರೇನ್ ? ತುದಿಗೆ ಗೆಲುವನಸುರದ್ವೇಷಿ
ಧ್ವಂಸಗೈದಾ ದೇವವೈರಿಯಂ.—ಬಾಲ್ಯದಿಂ
ಕಟ್ಟುವೆನು, ಕೆಡಹುವೆನು ; ಹಲವೆನೊಲಿವೆನು ಮತ್ತೆ ;
ಕಿಚ್ಚಿಟ್ಟೊಲುಮೆ ಬೂದಿಯಾಗೆ ಮತ್ತೊಂದೊಲುಮೆ
ಮೋಹಿವುದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ. ರುಚಿಯ ಚಾಸಲ್ಯದಿಂ
ತುಟಿಯಿಡುವೆನಾ ಕೊಳಕೆ ಈ ಕೊಳದ ನೀರ್ ಬತ್ತೆ.—
ಕೃಷ್ಣನೈತರ್ಪನ್ನೆ ಗಂ ಕಂಸನೆದೆ ಕುಲುಮೆ.

ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ

ಗರುಡಗಹಿಯೆಂತಂತೆ ದೊರೆಗಳೆಂದರೆ ನನಗೆ !

ನಿನ್ನ ನಾದರೆ ನೆನೆಯೆ, ಪೆರ್ಮೆಯನೆದೆಯ ಶೋಕ,
ದಿವಿಜರ್ಗಿ ಪ್ರಿಯನೆ ಹೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕ,
ಹರಿಯುವುದು ತಾಂ ಕಂಗಳಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ !
ಕಾಲನದಿ ಕೊಚ್ಚಿಬರೆ ಏನುಳಿಯುವುದು ಕೊನೆಗೆ ?

ಹೇಳುವರು : ರವಿ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಮಡಿವುದು ಲೋಕ ;
ಸಂಸ್ಕೃತಿವೆರಸಿ ನರನಳಿವನೆಂದು ! ಅದೆ ನಾಕ ?
ತುತ್ತತುದಿಗಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೌನದ ಮನೆಗೆ !—

ಇಲ್ಲ ! ಆ ನಿರ್ವಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಎದೆ
ಮೇಣೊಲೈ ಬಾಳದಿರೆ, ನಿರ್ವಾಣವದುವೆ ಹುಸಿ !
ಜಯವಿದ್ದು, ಬಲವಿದ್ದು, ಜಯಿಸೆ ದೇಶಗಳಿದ್ದು,
ಮೈತ್ರಿಯಿಂ ಮೃದುವಾಯ್ತು ತವ ವಜ್ರಶಕ್ತಿಗದೆ !
ರಾಜನಾಗಿದ್ದರೇಂ ? ನೀಂ ದಿಟದಿ ರಾಜಋಷಿ !
ಯುದ್ಧರುಜೆಗೆಂದೆಂದಿಗೂ ನೀನರಸುಮದ್ದು !

ಧನೈ ದಲ್ ಲಕ್ಕಿ !

ಸರಸತಿಯ ಬೀಣೆಗೊದಗಿಸೆ ತಂತಿಯಂ, ಧನೈ
ದಲ್ ಲಕ್ಕಿ ! ಲೌಹನಿನದಮೆ ವೈಣರವಮಾಗಿ
ಪೊರೆವುದು ಚಿರಂತನದ ಸುರಗಾನದಿಂ, ತ್ಯಾಗಿ,
ನಿನ್ನ ಜಸಮಂ ವಿಸ್ತೃತಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿಂ. ಮುನ್ನೆ,
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಮಂ ಬರೆದು, ಪಂಪಕವಿ
ಕೊರೆದನರಿಕೇಸರಿಯ ಪೆಸರಂ ಚಿರಂ ಬಾಳ್ವ
ಕೃತಿಶಿಲಾಶಾಸನದಿ. ಕಾವ್ಯವೋದುವ ಕೇಳ್ವ
ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ, ಚಂದ್ರರವಿ
ಪೊಳೆವನ್ನೆಗಂ, ಪಾತ್ರನಾಗಿರ್ಪನಾ ನೃಪತಿ,
ತನ್ನಳಿದ ಕಜ್ಜಗಳ್ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಂಗೂಡಿ
ಪೇಳೆ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಾಗಿರ್ಪೊಡಂ. ದಿವ್ಯಕೃತಿ,
ಹೇ ಧನಿಯೆ, ನಿನ್ನ ದಾನವನಮೃತಮಂ ಮಾಡಿ,
ನಿನ್ನಾತ್ಮಕಮೃತತ್ವಸ್ತಿಯನೀವುದಾವಗಮ್ :
ನಿನಗಕ್ಕೆ ಆ ಸೈಪಿನಾ ಶಾಂತಿಯಾ ಸೊಗಮ್.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವೊಂದರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ವಿಶ್ವಲಿಂಗನಾರ್ಪಣೆ
ಮಾಡಿದ ಮಹಾದಾತ್ಯವೊಬ್ಬನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ

ದೇಶಭಕ್ತನ ಬಯಕೆ

ತಾಯೆ ಭಾರತಿ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಹ ಮುನ್ನ
ನಾನಳಿವೆನೇನೊ ಎಂಬಾ ಶಂಕೆಯೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ಸೀಡಿಪುದು ಮನಮಂ. ಸ್ವತಂತ್ರಿ ಎಂಬುವ ಹೆಮ್ಮೆ
ಈ ಜನ್ಮದಲಿ ನನಗೆ ಲಭಿಸದಿರೆ, ಮತ್ತೆನ್ನ
ಮರುವುಟ್ಟಿನಲ್ಲಾದೊಡಂ ಪೆತ್ತು ಈ ನಿನ್ನ
ಕಂದನ ಬಯಕೆಯಂ ಸಲಿಸಿ, ದೇವಿ, ಕೃಪೆದೋರು !
ಹುಟ್ಟಿಸೆನ್ನಂ ಮರಳಿ ಮರಳಿ, ಬಂಧನ ನೂರು
ಚೂರಾಗಿ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷಂ ಪೂರ್ಣ ದೊರೆವನ್ನ !
ಹಿರಿದಹುದು ಸಂಕೋಲೆ ; ಕಿರಿದು ನನ್ನೀ ಒಲೈ.
ಆದೊಡೇಂ? ಪೊಳ್ಳನಿತ್ತರೆ ಒರಲೆ ಕೊರೆ ಕೊರೆದು
ಕೆಡಹಲಾರದೆ ಹೆಮ್ಮರನ? ಅಂತೆಯೇ ಒಲೈ
ಹಿರಿದಾಗಿರಲು ಬಲೈಕಿಡಿ ತಾನೆ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು
ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ! ಹೀನ ಸ್ವಾರ್ಥವ ತೊರೆದು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮುಖಕೆ ಪಶುವಹುದೆನ್ನ ಸಿರಿಹುಚ್ಚು.

ಚಿತ್ರಭಾನು

ಸುತ್ತಿದನು ಸೃಷ್ಟಿಯಂ ಸಮರಶೇಷಂ, ತನ್ನ
ನಾನಾ ರಣದ ಘಣೆಗಳಂ ನಿಮಿರಿ, ಮೃತ್ಯುಮಯ
ಗರಳದಿಂ ದೇಶದೇಶದ ಬಾಳ್ಗೆ ಕಷ್ಟ ಭಯ
ಶೋಕ ರುಜೆ ದಾಸ್ಯಗಳನಡಕಿ. ಕೊಲ್ಲುವಮುನ್ನ
ಕಾಳಕೂಟವ ಕುಡಿದ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೆಲ್ಲಿ ?
ಬಹನೊ ? ಶಾಂತಿಯ ತಹನೊ ? ಕಣಿಯನೊರೆಯುವರಾರು ?
ಅಲ್ಲಾಂಟಿಕದ ಬಿಸಿಗೆ ಶಾಂತ ಶರಧಿಯ ನೀರು
ತಕಪಕನೆ ಕುದಿಯ ತೊಡಗಿರೆ, ಬರಿಯ ಬಲದಲ್ಲಿ,
ಕಾಣೆನಾಂ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೃಪೆಯ ಕೈಯಂ. ಮತ್ತೆ ?—
ಸೋಲ್ಪುವೆ ಜನಾಂಗಗಳ್ ನೈಕ್ತ ಸೋಲ್ಪಂತೆವೋಲ್ ?
ಇಂದು ಸೋತುದೆ ಮುಂದಕಿರ್ಮಡಿಯ ರೋಷದಿಂ
ಮಲಿತು ಕೆಣಕದೆ ಯುದ್ಧಭೂತಮಂ ?—ಬರಿ ಮಿಥ್ಯೆ
ಶಾಂತಿ, ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಸಮತೆ. ವೇದವಿದು ಕೇಳ್ :
ಶಾಂತಿಗೊಂದೇ ದಾರಿ, -- ಸರ್ವಸಂತೋಷದಿಂ !

ಚಿತ್ರಭಾನು : ೧೯೪೨ ನೆಯ ಇಸವಿ ; ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಮಧ್ಯ
ಕಾಲ ; ಯುದ್ಧ ಜ್ವಾಲೆ ಪೂರ್ವರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ, ಜಪಾನು
ಯುದ್ಧದ ಅಗ್ನಿಕುಂಡಕ್ಕೆ ದುಮುಕಿದ ಸಮಯ.

ಕ್ರಾಂತಿಕಾಳಿ

ಕ್ರಾಂತಿಕಾಳಿ ಕಪಾರಿಯಂ ನನ್ನೆದಿಗೆ ಕುರಿತು
ಝಳಸಿಸುತೆ, ಬದ್ಧಭ್ರೂಕುಟೆ ಕೋಪದಲಿ ನಿಂತು,
ದಂಷ್ಟ್ರಘರ್ಷಣರವಂ ಪೊಣ್ಣೆ ಗಜರಿದಳಿಂತು : —
ಓ ದ್ರೋಹಿ ಕವಿಯೆ, ನಿನಗಿತ್ತಾಣತಿಯ ಮರೆತು
ಕ್ಲೇಬತನದಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಸೋಬಾನೆಗಳ ಹಾಡಿ
ವಾಳಯ್ದೆ ಕಜ್ಜಮಂ! ಶುಕ, ಪಿಕ, ವಸಂತ, ಲತೆ,
ಮುಂಗುರುಳು, ತಂಗಾಳಿ, ದೊರೆಗಿರೆಗಳಜ್ಜಕಥೆ,
ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೆಂಬುವಂ ನೂಕಾಚೆ, ಹೆಂಬೇಡಿ!
ಬಡತನಂ, ಗೊಬ್ಬರಂ, ಕತ್ತಿ, ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ,
ಬೆವರು, ನೆತ್ತರ್ಗಳಂ ಗಾನಗೈವುದು ನಿನ್ನ
ಕರ್ತವ್ಯವಿಂದು. ಹಾ! ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಅನ್ನ
ಬಡಜನರು ಸಾಯುತಿರೆ, ರಸಗಂಧವನು ತೋರೆ
ತಣೆವಹುದೆ? ಕ್ರಾಂತಿಕಾಳಿಯು ನಾನು, ಕೈಬೀಸಿ
ಕರೆಯೆ, ಬಾ, ಪೂಜೆಗೈ ಹೃದಯ ರಕ್ತವ ಸೂಸಿ!

ಬೆಕ್ಕು—ಇಲಿ

ಊರಿನ ಕೊಳೆಯನೆಲ್ಲ ತೊಳೆವ ನಿನಗೆಯೆ ತೊಳೆಯೆ
ನೀರಿಲ್ಲ, ಓ ತೋಟೆ! ಹಣವಂತರಿಗೆ ತೊಟ್ಟ
ಮನೆಗಳನು ಕಟ್ಟುವ ನಿನಗೆ ಮಲಗೆ ಬಡಹಟ್ಟಿ
ಗತಿಯಿಲ್ಲ, ಓ ಕೂಲಿಗಾರ! ಪೈರನು ಬೆಳೆಯೆ
ನೀನು, ಲೋಕಕೆ ಕೂಳು; ಆದರುಣ್ಣಲು ನಿನಗೆ
ಕಾಳಿಲ್ಲ, ಓ ರೈತ! ತಿಂದು ಧನಿಕರ ಬುತ್ತಿ
ತೇಗುತಿದೆ; ಬಡಜನರೊ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹತ್ತಿ
ನರಳಿ ಹೊರಳುತ್ತರುಳುತಿರುವರು ಜನನ ಮನೆಗೆ.
ಕೈಗೆ ಕೈದುಗಳಿಲ್ಲ; ಬಾಯ್ಗೆ ವಾಗ್ಗಿತೆಯಿಲ್ಲ;
ಮೈಲಿ ರಕ್ತದ ಬಿಂದುವಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಭಾರ,
ನಿಮ್ಮ ಮೂಳೆಯ ಮೇಲೆ; ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಸೂತ್ರ
ಪಾತ್ರ ನಿಮಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತ ಬೆಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ
ಸಭೆಸೇರ್ಪಡಾದಂತೆ ಬಡಇಲಿಗಳುದ್ದಾರ!
ಕೊಬ್ಬಿದರು ಕುರಿಗಲ್ಲ ಹಬ್ಬ; ಕುರುಬಗೆ ಮಾತ್ರ!

ಲೆನಿನ್

ಥಮನಿಯಲಿ ಬಿಸಿನೆತ್ತರುಕ್ಕದೆ ನೆನೆಯಲಾರೆ
ನಿನ್ನಂ, ಲೆನಿನ್ ! ನಿನ್ನ ಹೆಸರದು ಸಿಡಿಲಾಸದ್ದು
ದೊರೆಗಿವಿಗೆ ; ನಿನ್ನ ಸಮತಾಬೋಧೆ ಸಿಡಿಮದ್ದು
ನರನ ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯನುರಿದೋರೆ
ದಹಿಸಿ, ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಬೆಂಕಿಯಿಂ ಹೃತ್ಕುಂಡ
ಸರ್ವದಾ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆಸಗೆ. ಜಮದಗ್ನಿ
ಸುತನಂತೆ ನೀನು ವಾರ್ಥವ ಕುಲಕೆ ಬಡಬಾಗ್ನಿ !
ದುಡುವ ದೀನರ ದೈವವನ್ಯರ್ಗಿ ಯಮದಂಡ !
ಗೆಯ್ಯುವರ್ದೇನಿಲ್ಲ, ಕುಳಿತುಂಬರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ;
ಮುಳ್ಳುನೋವಾಳಿಗೆ, ಕಂಪು ಹೂವೊಡೆಯಂಗೆ ;
ಗೋಳವಗೆ, ಸೊಂಪಿವಗೆ. ಈ ತರತಮವನೆಲ್ಲ
ಮುರಿಯೆ ಬಹನಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿ. ರಕ್ತದ ಗಂಗೆ
ಸಿರಿ ನಾಳದಿಂ ಮರಳಿ ಬಡತನದೊಣಗು ಮೈಗೆ
ಹರಿದಕ್ಕೆ ದೊರೆಗಳಸಿ ಕೂಲಿರೈತರ ಕೈಗೆ !

ಅಸ್ತತ್ವ

ಯಂತ್ರದ ದಯೆಯು ಮೃಗದ ನಿಷ್ಕರುಣೆಗಿಂತಲೂ
ಕ್ರೂರತರವಾದುದೈ ! ಎದೆಯಿಲ್ಲದ ಪಕಾರ,
ಕತ್ತಲೆಯ ಭಯದಂತೆ, ಭೀಷಣ, ನಿರಾಕಾರ !
ಕ್ರೌರ್ಯವೇ ಲೇಸು ಔದಾಸೀನ್ಯಕಿಂತಲೂ !
ಅಸ್ಪತ್ತಿಯೇನು ಯಂತ್ರಾಲಯವೆ ? ನೀವೇನು
ಯಂತ್ರಗಳೆ, ವೈದ್ಯರಿರ ? ಬರುವ ರೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ
ಮುರಿದ ಮೋಟಾರುಗಳೆ ? ಅವರು ಜೀವಗಳಲ್ಲ ?
ಅವರಿಗೆ ಹೃದಯವಿಲ್ಲ ?—ವೈದ್ಯವರೈ, ನೀನು
ಪ್ರಿಯನಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವತಿ ಸತಿಗೆ ?
ಪಿತನಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುಮಾರನಿಗೆ ?
ಹೆತ್ತತಾಯಿಗೆ ಮುದ್ದು ಮಗನಲ್ಲವೇನಯ್ಯ ?
ಮೂವರಿರಲೊಬ್ಬನೊಳೆ, ನಿನ್ನ ರೋಗಿಯ ಗತಿಗೆ,
ತಾಯ್ತೆವೆ ಸತಿಸುತರು ಕರೆವ ಬಿಸುಗಂಬನಿಗೆ,
ಮನಮರುಗಿ ನರನಾಗಿ ನರನನುಪಚರಿಸಯ್ಯ !

ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್

ಬಾಳ ಕೊಳುಗುಳದಲ್ಲಿ ಬೀರ ತುಳಿಲಾಳಾಗಿ
ಹೋರಿಯಂದದಿ ಹೋರಿ ಮಡಿದ ನಿನ್ನಾ ಮೃತ್ಯು
ಧರ್ಮಕ್ಷುಧೆಗೆ ಚಿರಂಜೀವದಮೃತದ ತುತ್ತು,
ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ! ನಿರಂಕುಶಮತಿಯೆ, ಶಮದನುಕ್ಕಾಗಿ
ಸಮೆದೆ ನಿನ್ನಾ ತ್ಮಮಂ. ಸೌಖ್ಯದ ಸಿರಿಯ ತೊರೆದು
ದುಃಖದಾರಿದ್ರ್ಯಮಂ ಕೆಳೆಗೊಂಡೆ. ಬೇಸತ್ತು
ಮತದ ಬೂಟಾಟೆಕೆಗೆ, ಅದರ ಹುತ್ತವ ಕಿತ್ತು,
ಬೆಳ್ಳೊರಲೆಗಳ ನೊಣೆಯೆ ವಿಪ್ಲವ ಫಣಿಯನಿರಿದು
ಕೆರಳಿಸುತೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟೆ ! ಕ್ರಾಂತಿಕಾರನೆ ಮೂತ್ರ
ನೀನಲ್ಲು ; ಕಾವ್ಯರಸನಂದನ ಕೃಷಿಕನಾದೆ.
ಮನುಜ ಜೀವನ ರಂಗ ಭೂಮಿಯಲಿ ತವವಾತ್ರ
ನೈಕಮುಖಿ. ಸಾಧಕವರೇಣ್ಯ, ಸತ್ಯದ ಬೋಧೆ
ನಿನ್ನಿಂದೆ ಮಿಂಚಾಯ್ತು.— ಹೋರಾಡುತಲೆ ಬಿದ್ದೆ ;
ಸೋತಂತೆ ತೋರ್ದರೂ, ರಸಮುಷಿ, ದಿಟದಿ ಗೆದ್ದೆ !

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕಂತೆ !

ಕಲ್ಲು ಕೋಂಟೆಯ ಸೆರೆಯು ಸೆರೆಯಲ್ಲ; ಬಗೆಸೆರೆಯ
ಭೀಷಣ ಬಲಿಷ್ಠ ತೆಗುಪಮೆಯಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬುನದ
ಸಂಕೋಲೆಗಿಂ ಚಿರಂ, ಕ್ರೂರಕಠಿನಂ, ಮನದ
ಮೂಢತೆಯ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿ. ಧನಿಕತೆ ಮತದ ಮರೆಯ
ತನುತರ ನಿಗಳದಿಂದೆ ಮಂದಿಯಂ ಬಂಧಿಸಿದೆ ;
ಪರಸುಖಂ ನಿಮಗೆನುತ್ತಿಹದೊಳವರನು ಹೀರಿ
ಸಾವ್ರಾಜ್ಯವಾಳುತಿದೆ, ಸವಿ ಹೊಂಗನಸು ತೋರಿ.
ತನ್ನ ಸುಳ್ಳಿಗೆ ತಾನೆ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ವಂದಿಸಿದೆ!
ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕಂತೆ, ಅದೊ ನೋಡಲ್ಲಿ,
ನಡುಹಗಲಿನುರಿಬಿಸಿಲಿನಲಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ
ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಪರಿದುಡೆಯ ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿ
ಹೋಗುತಿದೆ ! ಕೂಸುಗಳೊ ಬಿರುಸೆಕೆಗೆ ಸೀಯುತ್ತೆ
ತಾಯ್ಗೆ ಳೆದೆಗೊರಲುತಿವೆ !—ಮೌಢ್ಯಕಿಂ ಪೋಲಿಸೆ ?
ಕರ್ಬೊನ್ನ ಸರಪಣಿಯು ಮತದಫೀಮಿಗೆ ಲೇಸೆ ?

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಮತೆ

ಉದುರುತಿನೆ ಹಣ್ಣೆಲೆಗಳೊಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ;
ಬಂದಂತೆ ತೋರುತಿದೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಮಾಗಿ.
ಹೆವ್ವುಗಡುತಿಹುದೆದೆಯ ಕೆನ್ನೀರು ಚಳಿ ತಾಗಿ ;
ಸುಕ್ಕು ತೋರುತಿದೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ. ಕುಳಿರಲಿ ಮಿಂದು
ಯುವಕ ತರು ವೃಂದವೂ ವೃತವಾದವೊಲು ನಿಂದು
ಆಸೆಗೆ ನಿರಾಶೆಯನೆ ನೀಡುತಿದೆ. ಚಳಿ ಹೋಗಿ,
ಬಿಸಿಯ ಬಿಸಿಲೈತಂದು, ಮುದದಿ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿ,
ಮೃದುಲ ಪಲ್ಲವ ನವ್ಯ ದಿವ್ಯಚೇತನ ಸಿಂಧು
ಮಧು ಮಹಾತ್ಮನು ತಾನು ಎಂದಿಗೈತಂದೆನುಗೆ
ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ನೆಚ್ಚು ಕೆಚ್ಚುಗಳನೆದೆಗಿತ್ತು
ಸಲಹುವನೊ ಎಂದಳುಕೆ, ಬೇಸತ್ತು, ತಮತಮಗೆ
ಉತ್ಸಾಹ ಹೀನರಾಗದಿರಿ : ಏಕೆನೇ, ಬಿತ್ತು
ಲಯವಾಗುವುದೆ ಮೊಳಕೆಗಾಯುಸ್ಸು. ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ,
ತಳಿರುಗಳೆ, ಕಾಯುತಿದೆ ನಿಮಗಾಗಿ ಹೊಸಸುಗ್ಗಿ !

ತಾಗವಿಲ್ಲದ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಕೆ ಬಕೆ ಯಷ್ಟಿ

ನರಳುತಿಹುದಡಿಗಲ್ಲು ಹರ್ಮ್ಯಭಾರವ ಹೊತ್ತು
ಭೂಗರ್ಭ ತಿಮಿರದಿ ಸಿಲುಕಿಬಿದ್ದು ; ನಭಕೆತ್ತಿ
ಕಾರ್ತಸ್ವರಾಲೇಪನದ ಗೋಪುರದ ನೆತ್ತಿ
ನಗೆಮಿಂಚನೆಸೆದು ತಳಹದಿಯನಣಕಿಸಿದತ್ತು !
ಸಿರಿಯ ಕಳಶದ ಕಿವಿಗೆ ಬಡ ತಳಹದಿಯ ಗೋಳು
ಬೀಳುವುದೆ ? ರಜತ ಜಿಹ್ವಾ ನಾಗ್ಮಿ, ಹಸಿದ ಹುಲಿ
ನಖದಂಷ್ಟ್ರಗಳನೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಕಾಲಬಳಿ
ಮೂಲಗಿಸಲದನಾವ ಹೆಸರಿಂ ಕರೆನೆ ಹೇಳು ?
ಬೆಳ್ಳಿನಾಲಗೆ ಸಾಲದಯ್ಯ, ವಜ್ರದ ಮುಷ್ಟಿ
ಬೇಕಿದೆಮಗೆ : ಸೆರೆಯ ಕಬ್ಬಿಣ ಸರಳನೊಡೆಯೆ,
ನುಣ್ಣು ನಾಯಕರಲ್ಲ, ಬೇಕೆಮಗೊರಟು ಮಂದಿ.
ತಾಗವಿಲ್ಲದ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಕ್ಲೈಬ್ಯಕ್ತೆ ಯಷ್ಟಿ !
ನೋಯಿಸಲು ಮನಸುಂಟು, ಕೆಚ್ಚು ಸಾಲದು ಹೊಡೆಯೆ !
ಸಮರ ಸಾಹಸರಾಹ ! ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ' ಸಂಧಿ ' !

ದೇಶಭಕ್ತನೊರ್ವನಿಗೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂದನಂದರ್ಜುನಗೆ “ ಹೇ ಪಾರ್ಥ,
ಕೀಳಾದೊಡಂ ತನ್ನ ಧರ್ಮದೊಳಿವೆ ಲೇಸು ;
ಮೇಲಾಗಿ ತೋರ್ದಡಂ ಪರಧರ್ಮವದು ಹೇಸು,
ಭೀಕರಮಜಯಕರಂ ; ತನಗನರ್ಥಂ, ನ್ಯರ್ಥ
ಅನ್ಯರಿಗೆ. ” ಕಬ್ಬಿಣದ ಕರ್ಮ ಕಬ್ಬಿಣಕೆ ಹಿತ.
ಗಣಿಯಿಂದಮಲ್ಲು ಗುಣದಿಂದೆ ಲೋಹದ ಕರ್ಮ
ನಿರ್ಣಯಂ. ಗುಣವರಿತ ನಡೆಯೆ ಯೋಗದ ಮರ್ಮ.
ಹೊರಗೊಳಗನಾಳ್ವ ಆ ಕಟ್ಟಳೆಯೆ ದಿವ್ಯ ಶ್ರುತ.
ದೇಶಭಕ್ತನೆ, ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಕೆ ಸುಲಭ ಕೀರ್ತಿ
ದೊರೆಯುತಿದೆ ; ಶೀಘ್ರ ಫಲವೂ ಲಭಿಸುತಿದೆ ಜನಕೆ ;
ನೀನಿಂದು ಲೋಕದಾರಾಧನೆಯ ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿ :
ಕರುಣು ನಾಣ್ಣಗಳ ಮೋಂಕು ಸುಳಿಯದೈ ಕವಿಮನಕೆ !
ಸೌಂದರ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯೆ ಕವಿಗೆ ಪೂಜೆ, ಕರ್ತವ್ಯ,
ಜನಸೇವೆ, ಸಾಧನೆ ; ರಸವೆ ಪರಮಗಂತವ್ಯ !

ಸತ್ತನೆ ನೈನ್ಯಪತಿ!

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಣಹೋಮ ಕುಂಡದಲಿ
ಮತ್ತೊಂದು ಯಜ್ಞ ಪಶು ಬಲಿಯಾಯ್ತು ! ನೋಡಲ್ಲಿ,
ದೇಶಭಕ್ತನ ದೇಹ ತನ್ನಾತ್ಮದುರಿಯಲ್ಲಿ
ಬೇಳುತಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೇವಿ ರೋದಿಪಳು, ಬಳಿ
ನಿಂತು, ಕಂಬನಿಹೊನಲ ಸೂಸಿ.—ಮುಂದೇನು ಗತಿ ?
ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯದೊಳೆ ಸಮರ ರಂಗವನುಳಿಯೆ
ನೀನಿಂತು, ತಾಯ್ನಾಡಿಗೇನು ಗತಿ ? ಓ ಕಲಿಯೆ,
ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಸ್ಮೃತಿಯೆ ಇನ್ನೆ ಮಗೆ ದಳದ ಪತಿ !
ದೇಶದಾಶಾ ನಭವ ಮುತ್ತುತಿಹ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು
ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನೂ ಮುಚ್ಚಿ
ಮಬ್ಬುಗೈವಂತಿಹುದು. ಜನರೆದೆಗಳಿಗೆ ದಿಗಿಲು
ಮುಟ್ಟಿದೆ.—ಮಹಾತ್ಮನನೆ ಎಲ್ಲದರೊಳೂ ನೆಚ್ಚಿ
ನಡೆಯಲಾರದೆ ಮಂದಿ ಹಿಂಜರಿಯೆ, ಏನು ಗತಿ ?
ವಿಷಮ ರಂಗವನುಳಿಯುವರೆ, ವಂಗಸೈನ್ಯಪತಿ ?

ದೇಶಭಕ್ತನ ಉತ್ತರವಾಣಿ

ಬೆದರದಿರು, ಬೆದರದಿರು; ಬೇಡ ಈ ಸಂದೇಹ,

ಓ ನನ್ನ ಕವಿಮಿತ್ರ. ನಾನಳಿದರೇನಂತೆ ?

ಕಾರ್ಮುಗಿಲು ಕವಿದರೇನಂತೆ ? ನಿನಗಾ ಚಿಂತೆ
ಬೇಡ ; ಬಿಡು ನೈರಾಶ್ಯವನು. ನನ್ನ ಜಡದೇಹ
ಹತವಾಯ್ತು ; ನನ್ನಾತ್ಮ ಸಂಗ್ರಾಮ ಗತವಾಯ್ತು.

ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದವನು ಕೋಟಿಯಾಗಿಹೆನಿಂದು !

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನು ಕೊಲ್ಲುವರೆ ಒಬ್ಬನನು ಕೊಂದು ?

ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆ ನನ್ನ ವೈರಿಗೆ ಪತನವಾಯ್ತು.

ಶತಮಾನಗಳು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿರುವ ಭಾರತಿಗೆ,

ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ಜೀವಮಣಿಗಳ ಹೆತ್ತು
ದಾನಮಾಡಿಹ ಮಾತೃದೇವತೆಯ ಸದ್ಗತಿಗೆ

ನನ್ನ ನಿಧನದಲಿ ಕುಂದಹುದೆ ? ಒಬ್ಬನ ಮಿತ್ತು

ಮತ್ತೊಬ್ಬನೇಳಿಗೆಗೆ ತುತ್ತಲೈ ?—ಪಡುವಲೊಳ್

ತಾರೆ ಮುಳುಗಿತೆ? ನೋಡು, ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಡಲೊಳ್!

ರಸವಿರಲು ಜಸವೇಕೆ?

ನಾ ಬಲ್ಲೆ : ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನೋಡುತೀವೆ; ಸೃಷ್ಟಿ
ಉತ್ಪಂಠಭಾವದಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ; ಧರಣಿ
ಕಾಡಿಹಳು ಕಾತರದಿ; ಸಂತೋಷದಲಿ ತರಣಿ
ಕಾಣುತಿಹನೆವೆಯಿಕ್ಕದೆಯೆ; ಜಗತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿ
ರಮಿಸುತಿದೆ—ನಿನ್ನನೋ ಎನ್ನ ಕಬ್ಬದ ನಲ್ಲೆ !
ಹೂ ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡುಮರಂ ಮಲೆ ಹೊಳೆ ಬನಂ ಬಾನು
ಸರ್ವವೂ ಸವಿಯುತೀವೆ, ಭೋಗಿಸುತ್ತೀವೆ, ನಾನು
ಗೈಯುವ ಕಲಾಕರ್ಮಮಂ ! ಬಲ್ಲೆ, ನಾ ಬಲ್ಲೆ !
ಮನುಜನೊಬ್ಬನೆಯಲ್ಲು ನಲಿವವನು ಮನಗಂಡು
ನನ್ನ ಕಲೆಯಂದಮಂ : ಗಾನಗೈವಾ ಖಗಂ,
ಮಿರುಗುವಾ ತೃಣದ ಹಿಮಮಣಿ, ಛೇಯುವಾ ಮಿಗಂ
ಸುಖಿಸುತಿಹವದನು ಸಂತಸದಿ ಸವಿಸವಿದುಂಡು !
ಮನುಜ ಕೃಪಣತೆ ದಾನವೀವ ಕೀರ್ದಿಯು ಬೇಕೆ
ಮಮಕಾವ್ಯಕನ್ನಿಕೆಗೆ ? ರಸವಿರಲು ಜಸವೇಕೆ !

ಯಶೋಲಕಿ ೪೬

ವೋಮ ಗೋಪುರ ಶಿಖರದಿಂದಿಳಿದು ಬಾ, ಹೇ ಅಮೃತೆ,
ಮಣಿದೆನ್ನ ಮುಡಿಗುಡಿಗೆ : ಶಿವೆ ನೀಂ ತಪೋರೂಪಿಣಿ;
ಚಿರಧವಳೆ ; ಪುಣ್ಯಮಯಿ ; ಲಜ್ಜಾಕರೆ ; ಮತಾನ್ವಿತೆ ;
ಭಗವದಾಶೀರ್ವಾದ ಮೇಣ್ ಕೃಪಾ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ !
ನಾನಳವ ದಾರಿಯದೆ ನೀನಿಳಿಯುತ್ತಿತಹ ಪಥಂ :
ಮರ್ತ್ಯಜಂ ಕೀರ್ತಿಶನಿ ಅಹಂಕಾರ ಬನಿಯತ್ತಿ ?
ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೆನಗೆ ನೀಂ ಮೋಕ್ಷಯಾತ್ರಾ ರಥಂ,
ಸ್ವರ್ಧಾದೂರೆ, ಮತ್ಸರ ವಿದೂರೆ, ಹೇ ಅಮರ್ತೆ !
ವಿಸಿನ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂತೆ ರಾಂತೆ, ನೀರನೆ, ಧನ್ಯೆ,
ಪರಾಭಕ್ತಿಯುದ್ದೀಪನವೆ ತವಾಗ್ನಿಪದ ಚಿಹ್ನೆ !
ಕ್ಷೀರ ವಾರಾಣ್ಸಿಯೋಲ್ ಕಾಲಲೀಲಾ ಪ್ಲುಬ್ಧಿ
ನೀಂ ನಿತ್ಯಮಪ್ಲುಬ್ಧಿ ; ಮೇಣ್ ಗರ್ವವರಿಯದ ಮುಗ್ಧೆ
ಸುವಿದಗ್ಧೆ ಯಾದೊಡಂ :—ಹೇ ಅಸಂಖ್ಯ ಹೃತ್‌ಸಂಗಿನಿ
ಪವಿಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನೀನನವರತಮೇಕಾಂಗಿನಿ !

ಮೊದಲ ಚರಣಗಳು

	ಪುಟ
ಅಂಗ್ಲಕವಿಗಳಲಿ ನೀನೆನ್ನೆದೆಯ ಸೆಳೆದಂತೆ ೫೩
ಇತರರೆನ್ನರು ಹೊಗಳುವರು ಎಂದು ನೀನೇಕೆ ೩೪
ಇದು ಇರಲಿ ! ಅದನು ನೆನೆ : ದಾರಿಯಲಿ ಮಂದೆಕುರಿ ೪೪
ಈ ಹೊಳೆಯೊ, ಈ ಕಾನೊ, ಈ ಮಲೆಯೊ, ಈ ಬಾನೊ :—	೩೫
ಉದುರುತಿವೆ ಹಣ್ಣೆ ಲೆಗಳೊಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ; ೬೯
ಊರಿನ ಕೊಳೆಯನೆಲ್ಲ ತೊಳೆವ ನಿನಗೆಯೆ ತೊಳೆಯೆ ೬೪
ಎತ್ತ ಸುತ್ತಿದರೇನು ನನ್ನ ಹೃದಯದ ಹಕ್ಕಿ ೨೦
ಓ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಶಿಖರಸುಂದರನೆ, ನನ್ನ ೮
ಕಬ್ಬಿಗಗೆ ನಿನ್ನೆದೆಯೆ ಕಟ್ಟಕಡೆಯಾರ್ಪಮಂ, ೧೭
ಕರುಬುವಿಂದ್ರನನುಳುಹೆ ಹರಿಯು ವಾಮನನಾಗಿ ೫೭
ಕಲ್ಲು ಕೊಂಟೆಯು ಸೆರೆಯು ಸೆರೆಯಲ್ಲ ; ಬಗೆ ಸೆರೆಯ ೬೮
ಕವನಗಳೆ ಮಂತ್ರಗಳು ರಸಯೋಗಿ ಕವಿಯುಷಿಗೆ ; ೨೬
ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಧುರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ ೧೪
ಕ್ರಾಂತಿಕಾಳಿ ಕಠಾರಿಯಂ ನನ್ನೆದೆಗೆ ಕುರಿತು ೬೩
ಕುಳಿತಿರುವೆನೇಕಾಂಗಿ ಹಾಸುಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ : ೪
ಕೆಂಪಡರುತ್ತಿದೆ ಮೂಡಣ್ಣದ್ರಿಯ ನಭದ ಮೇರೆ ; ೫
ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆ ವರ್ಣಾಂತರವನಾಂತು ಮಳೆಬಿಲ್ಲು ೨೫
ಗಗನವನು ನೋಡು ಮೈ ನೀಲಿಗಟ್ಟುವವರೆಗೆ. ೨೯
ಗರುಡಗಹಿಯಂತಂತೆ ದೊರೆಗಳೆಂದರೆ ನನಗೆ ! ೫೯
ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ ವನರಾಜಿ ಬುವಿ ಬಾನು ಮುಗಿಲೋಳಿ ೧
ತಾಯೆ ಭಾರತಿ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಹು ಮುನ್ನ ೬೧
ತೆರೆಮೇಲೆ ತೆರೆಯೆದ್ದು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ ೯
ದತ್ತುರಿಯ ಹೂವು, ತಾವರೆ, ಕಿತ್ತಿಳಿಯ ಹಣ್ಣು, ೪೬
ಧಮನಿಯಲಿ ಬಿಸಿನೆತ್ತರುಕ್ಕದೆ ನೆನೆಯಲಾರೆ ೬೫
ನಗರದೆದೆಬೇಸರದ ಬೊಬ್ಬಿಗಾಂ ಬೇಸತ್ತು ೭

ನರಳುತಿಹುದಡಿಗಲ್ಲು ಹರ್ಮ್ಯ ಭಾರವ ಹೊತ್ತು	೭೦
ನನ್ನ ಕಲೆ ನಿನ್ನ ಸಾಂದರ್ಭ್ಯದೈಹಿಕ ಛಾಯೆ.	೨೪
ನನ್ನ ಭಾವದ ಧೀರ ಭಾರಕ್ಕೆ ವೇಗಕ್ಕೆ	೨೮
ನನ್ನ ಹಿತಕೇನು ಬೇಕೆಂಬುದನು ನೀ ಬಲ್ಲೆ	೧೯
ನಾಗರಿಕತೆಯನೆಲ್ಲ ತಳ್ಳಿ, ಹೊರೆ ಹೊಣೆಗಳಂ	೩೭
ನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಡೆನಯ್ಯ, ನನ್ನ ದೇವರು ನೀನು :	೨೩
ನಾ ಬಲ್ಲೆ : ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನೋಡುತ್ತಿವೆ; ಸೃಷ್ಟಿ	೭೪
ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ಕಯ್ಯೆ ನನ್ನ ಸಿರನಿನ್ನೆಗಂ	೨೦
ನಿಮಗೆ ನಾನಾವ ರೀತಿಯಿಂದೆನಿತು ಋಣಿ	೫೫
ನಿರ್ಜನತೆ; ನೀರವತೆ ; ಕಗ್ಗತ್ತಲಲಿ ಧಾತ್ರಿ	೧೩
ನೀನು, ಒಬ್ಬನೆ ನಿಂತು ನಭದಿ ತಾರೆಯ ರಾಶಿ	೪೩
ನೀನೆನ್ನ ನೆನೆಯುತ್ತಿಹೆಯೇನು ಈ ಹೊತ್ತಿನಲಿ	೨೨
ನೀನೇರಬಲ್ಲೆಯಾ ನಾನೇರುವೆತ್ತರಕೆ ?	೩೦
ನೀನೊಬ್ಬನೆಯೆ ಅಲ್ಲ, ಸಾವಿನಳುಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ,	೫೮
ನೋಡಯ್ಯ, ಪ್ರಿಯಬಂಧು, ಚೈತ್ರವಿಷಯದಯದಲಿ	೧೦
ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ಸಾಲದಿದೆ, ನೋಡೆ, ತನ್ನಂತೆ	೪೧
ನೋಯುವುದೊ ಬೇಯುವುದೊ ಸಾಯುವುದೊ ನನ್ನ ಎದೆ,....	೩೧
ಪಥರಹಿತ ವನರಾಜಿ, ತಣ್ಣೆಳಲು, ತಂಗಾಳಿ :	೩
ಪರಮ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯೆ ಕೋಮಲತೆಯೊಡಗೂಡಿ	೧೫
ಪ್ರಕೃತಿ ಕಲೆಗಿಂ ಮಿಗಿಲೆ ನರಕೃತಿಯ ಕಲೆ ? ನೋಡ,	೪೮
ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಹಾಪುರುಷನೆಂತು ವೇವರಿಗಂತು	೪೦
ಪೀಡಿಸುತ್ತಿಹೆ ಏಕೆ ? ತೊಲಗಾಚೆ, ಕೀರ್ದಿರನಿ ;	೩೫
ಬಳಿಯಿರುವ ವೆಂಕಯ್ಯ ಕಂಠಯ್ಯ ಕಸ್ತೂರಿ	೩೬
ಬಾಳ ಕೊಳುಗುಳದಲ್ಲಿ ಬೀರ ತುಳಿಲಾಳಾಗಿ	೬೭
ಬೆದರದಿರು, ಬೆದರದಿರು ; ಬೇಡ ಈ ಸಂದೇಹ,	೭೩
ಬೇಕಿಹುದನಾಡಬೇಕೆಂಬಾಸೆಯಿಹುದೆನಗೆ.	೩೩
ಬೇಸರದ ಬಂದಿಳಿಕೆ ಮನದ ಮಾವಿನ ಮರಕೆ	೪೯

ಭವ್ಯವೈ ಸಲೆ ಮಾನವನ ಮನಂ ಮೇಣ್ ಬಲಂ,	೪೨
ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಣಹೋಮ ಕುಂಡವಲಿ	೭೨
ಭ್ರಮಿಸುತಿದೆ ಮತಿ ; ಬೀಳುತಿದೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಕ್ಷಿ	೨೭
ಮರುಭೂಮಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ನೈರಾಗ್ಯ ಸಾಧನದಿ	೧೮
ಮಲೆನಾಡಿನೊಂದಿರುಳು ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಹುಯ್ದು	೩೯
ಮಳೆ ಬಂದು ನಿಂತಿಹುದು ; ಮಿಂದಿಹುದು ಹಸುರೆಲ್ಲ ;	೧೧
ಮಿತ್ರರಿರ, ಮಾತಿಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗೆ ; ಸುಮ್ಮನಿರಿ :	೧೩
ಮೇಲೆ ಬಾನುಕ್ಕು ನೀಲಿಯಲಿ ತೇಲುತಿದೆ ರವಿ ;	೪೫
ಯಂತ್ರದ ದಯೆಯು ಮೃಗದ ನಿಷ್ಕರುಣೆಗಿಂತಲೂ	೬೬
ರಾನಾಯಣದ ಮಹಾರತ್ನ ವೇದಿಯ ಮೇಲೆ,	೫೦
ವೈಷ್ಣವಗೋಪುರ ಶಿಖರದಿಂದಿಳಿದು ಬಾ, ಹೇ ಆಮೃತೆ,	೭೫
ಶಾಂತವಾಗಿದೆ ಸಂಧ್ಯೆ ; ಮೃದುಲ ಸಾಯಂ ಕಾಂತಿ	೨
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಂದನಜುನಗೆ “ ಹೇ ಪಾರ್ಥ,	೭೧
ಸರಸತಿಯ ಬೀಣೆಗೊದಗಿಸೆ ತಂತಿಯಂ, ಧನ್ಯ	೬೦
ಸಂಜೆಗಿರಿಯಲಿ ಸಂಜೆ : ಯಾವ ದೊರೆ ನನಗೆ ಸರಿ ?	೬
ಸಾಗುತಿದೆ ದೇವೇಂದ್ರನೈರಾವತಂ. ಬಳ್ಳು	೩೨
ಸುತ್ತಿದನು ಪೃಥ್ವಿಯಂ ಸಮರಶೇಷಂ, ತನ್ನ	೬೨
ಸೂರ್ಯನಂ ಸುತ್ತುತಿಹ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮಹಾಭಾಯೆ	೫೬
ಸೋತೆನ್ ; ಎನ್ನಿಂದಾಗದಿನ್ ಮೇಲೆ; ಗುರುದೇವ,	೧೬
ಸ್ವಾರ್ಥತಾ ಸೂತ್ರಂಗಳಿಂ ನೆಯ್ಯುತಿದೆ ಸೃಷ್ಟಿ	೫೨
ಹರಿಯುತಿಹುದಿರುಳ್ಳಿದ್ದೆ ತಿರೆಯ ಮನದಿಂ, ತೇಲಿ	೪೭
ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿ ನೀವಾದಿರಾಚಾರ್ಯ	೫೪
ಹೋಮರ್, ನಿನ್ನ ಕಲೆ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ ನಿನ್ನ	೫೧

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ. ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರ, ಪ್ರಬಂಧ, ನಿಮಿಷ, ಭಾಷಣ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಬಹುವಿಧದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ. ಪ್ರಕಟನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೌನ್ ಅಷ್ಟಪತ್ರದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು—

ಕುವೆಂಪು—

೧. ಕಥನ ಕವನಗಳು	೧ ೮
೨. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧ ೪
೩. ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ)	೧ ೮
೪-೧೧. ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡ್ಡೆ	೮
೧೨. ನನ್ನ ದೇವರು, ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧ ೪

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

೧೩. ಅಹಲೆ (ಗೀತರೂಪಕ)	೧-೧೨

ಕುವೆಂಪು—

೧೪. ಮೂರು ನಾಟಕಗಳು	೧-೧೨

ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ—

೧೫. ರಾಕ್ಷಸನ ಮುದ್ರಿಕೆ (ನಾಟಕ)	೧ ೪

ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಪಿಯಂಗಾರ್—

೧೬. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಳು (ಚಿತ್ರಗಳು)	೧ ೪

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

೧೭. ದೋಣಿಯ ಬಿನದ ಮತ್ತು ಕವಿ	೧ ೦
೧೮. ರಾಮಾಚಾರಿಯ ನೆನಪು (ಚಿತ್ರ)	೧ ೪
೧೯. ಶಾರದಯಾಮಿನಿ (ಕವಿತಾಸಂಗ್ರಹ)	೧ ೦

ಕುವೆಂಪು—

೨೦. ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರಚಾರ, ಭಾಷಣಗಳು	೧ ೪
೨೧. ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ	೦-೧೨
೨೨. ಕೊಳಲು (ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹ)	೧ ೮
೨೩. ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು	೧-೧೨
೨೪. ಪಾಂಚಜನ್ಯ (ರುದ್ರ ಕವನಗಳು)	೧ ೪
೨೫. ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯೆಟ್ ರಷ್ಯಾ (ಕವಿತೆಗಳು)	೧ ೦

ಎಸ್. ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ—

೨೬. ಶೈಲಿ	೨ ೦

ಅನಂದ—

೨೭. ಸ್ವಪ್ನಜಿವಿ, ಇತರ ಕಥೆಗಳು	೧ ೦

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

೨೮. ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ	೧ ೦

ಕುವೆಂಪು—

೨೯. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ (ನಾಟಕ)	೧-೧೨

ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—

೩೦. ರಥಸಪ್ತಮಿ, ಇತರ ಚಿತ್ರಗಳು	೧ ೦

ಎ. ಎಫ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್—

೩೧. ಅಪೂರ್ವಭೂತಿ	೧ ೦
೩೨. ಹಗಲುಗನಸುಗಳು	೧ ೪

ಪ್ರಕಟನೆಗಳು (ಮುಂದುವರಿದದ್ದು)

ಅನಂದ—	
೩೩. ಮಾಟಗಾತಿ (ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು)	೧ ೪
ಸಿ. ಕೃಷ್ಣ—	
೩೪. ಮುಗುದೆಯರ ಪತ್ರಗಳು	೧ ೮
ಕುವೆಂಪು—	
೩೫. ಬಿರುಗಾಳಿ (ನಾಟಕ)	೧ ೪
ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ—	
೩೬. ಹರಿಹರನ ನಂಬಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆ ೨ ೦	
೩೭. ನಂಬಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆ ೨ನೆಯ ಭಾಗ	
ಪು. ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್—	
೩೮. ಧ್ವಜರಕ್ಷಣೆ (ಕಥೆಗಳು)	೧ ೪
ಕುವೆಂಪು—	
೩೯. ಅಗ್ನಿಹಂಸ (ಕವಿತೆಗಳು)	೧ ೮
೪೦. ಯಮನ ಸೋಲು, ಇತರ ನಾಟಕಗಳು	೧ ೨
೪೧. ಪ್ರೇಮಕಾಶ್ಮೀರ (ಕವನಗಳು)	೧ ೮
೪೨. ಕೃತ್ತಿಕೆ (ಸಾನೆಟ್ ಕವಿತೆಗಳು)	೧ ೪

ಎಸ್. ಜಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ—
೩೩. ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು (ಕಥೆಗಳು)

ಬರಲಿವೆ

ಅನಂದ—

ಪಕ್ಷಿಗಾನ

**ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ
ಐಯಂಗಾರ್—**

ಬಿಸ್ತರ ಕರಿಯ (ಚಿತ್ರಗಳು)
ಹತ್ತು ಕಥೆಗಳು
ಯುದ್ಧದ ಅನುಭವಗಳು (ಚಿತ್ರಗಳು)

ಕುವೆಂಪು—

ನವಿಲು (ಕವಿತೆಗಳು)
ಕಲಾಸುಂದರಿ (ನವಿಲು ೨ನೆಯ ಭಾಗ)
ಕಾನ್ಯವಿಹಾರ (ವಿಮರ್ಶೆಗಳು)
ಕಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು, ಭವ್ಯತೆ,
ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ (ವಿಮರ್ಶೆಗಳು)
ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು
ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ—
ಅಧುನಿಕ ಭಾವಗೀತೆಗಳು (ಸಂಕಲನ)

ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು

ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧ ರೂ. ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ

ಕಾವ್ಯಾಲಯ * ಪ್ರಕಾಶಕರು * ಮೈಸೂರು

ಮುಗುದೆಯೆರ ಪತ್ರಗಳು

(ಮುಂದುವರಿದದ್ದು)

ಅಲ್ಲದೆ ಮುದುವಾದ ಹುಟ್ಟಾಟ, ಪ್ರೇಮಪ್ರೋಪಕಪಾದ ಪ್ರಣಯ ಕಲಹ, ಮುನ್ನಲೆಯ ತೀವ್ರವಾದ ಬಯಕೆಗಳು ಹೇದಿನಿವೆ. ಆದರ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಯಮ, ಏಕೀಕ, ಬೀರೆಯವರ ಭಾವನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಣಯಗಳು ಕೊಡುವ ಸೂಸ--ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಪಾತ್ತವಾದ ಮಟ್ಟ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾ ಪ್ರಣಯದ ಒಂದು ವೇದಾಂತದೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದು ಯುವಜನರಿಗೆ ಓರಗಾಂಕಯ ಕೈವಟಯಾಗಬಹುದಾದ ಪುಸ್ತಕ. . .

—ಕಮಲಾಕೀರ

...ಈಪೂತ್ತ ಓಡು ಬರಹ ಬಲ್ಲ ಎಂಥ ತರುಣ ದಂಪತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಇಂಥ ಪ್ರಣಯ ಪತ್ರಗಳ ಓಡಾಟ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ....

ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಓದಬೇಕೆನಿಸುವ ಮನೋಹಾರಿಯಾದ ಕೈಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. —ಕಮಲಾಕೀರ

...ಇಂಥ ಪಾಸ್ಸು, ಇಂಥ ಸಂತೋಷ, ಉಗುರು ಜಿಜ್ಞೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಪ್ರೇಮದ ಸವಿಗನಸುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಾಕಿನ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿವೆ.

... ಇಾವ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿದೆ; ಬರೆದವರ ಮನಸ್ಸು ಸಮಕಾಲವಾಗಿದೆ: ಪಾಸ್ಸು ರೂಪದ ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯ ಬರಹಣಿಗೆಯು ಮೆಚ್ಚುವಂತಿವೆ; ಪುಸ್ತಕಪೂ ಅಂದವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಬಂದು ಮದು ಒ ಮೊಂಬಣ್ಣದ ನೆನಸನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.... ಇಂಥ ಮಂದರವಾದ ಉಡುಗೂರೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಓದಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರು ಅಭಿನಂದಾರ್ಹರು; ಇಂಥ ಬರಹ ಕಂಡಿಗೂ ಸುಸ್ವಾಗತವೇ. —ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶಕ

ನಿ. ಕಪ್ಪ
೦೧

ಅವರ ಎರಡು ಕ ತಿರತಗಳು ೦೨

ನನ್ನ ಅಪ್ಪರೆ

ಜಿ.ಲಿ. ೬ ಅಂಕ.

ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಅಪ್ಪರೆಯನ್ನು ಕಂಡು....ಅನಂತಭಾವದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಈ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. —ಕರ್ಮವೀರ

ಇದು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ನಿರೂಪಣೆ....ಶೈಲಿ ಬಹು ಸುಂದರ ; ಅತಿ ಬಂಧುರ.... ಈ ಪುಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಸವಿಜೇನು ಮೆದ್ದಂತೆ ! ಕೆನೆಹಾಲು ಕುಡಿದಂತೆ ! ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೂಸಿದಂತೆ ! ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದ. —ಕನ್ನಡನುಡಿ

ಹವಣರಿತ ಶೃಂಗಾರ ಝರಿ ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ನಯವಾದ ಪ್ರಣಯಾಭಿರುಚಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಒಲಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಸರಸಿಯೂ ಪ್ರೇಮಪರನೂ ಆದ ಗಂಡಿನ ಹೃದಯ ತುಡಿಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೃತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿದೆ. ಚೆಲುವು ಒಲವುಗಳ ಆರಾಧನೆ ಇಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. —ದೇಶಬಂಧು

ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಗದ್ಯವಚನಗಳು....ಮೃದು ಮಧುರವಾದ ಭಾವತರಂಗಗಳು, ಸುಮಕೋಮಲವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಮೃದಂಗ ಧ್ವನಿಯಂಥ ನೂತನ ಮಾಲೆಗಳೂ....ಹಿತಮಿತ ಶಾಂತಮನೋಧರ್ಮ-ಇವು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವೇ....ಯಾವನದ ಮೊದಲ ಮೋಹನ ಚಿತ್ರಗಳಿವು.

ಮುದ್ರಣವೂ ಮುಖಚಿತ್ರವೂ ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ ; ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರು ಮೌತವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

—ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶ

ಮುಗುಡುಕು ಪತ್ರಗಳು

ರೂ. ೧ ೨-೦೦

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ ' ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ ' ಯ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ— . .

[ಒಳಗೆ ನೋಡಿ

